

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד

ה"ח

לשכת ההגנה - רמת
סגן טענין יליהו במכון
הקדמית הארץ
14.8.1974

מדינת ישראל

ארכיון המדינה

שם תיק: לשכת ראש-הממשלה יצחק רבין - כנס שגרירי
ישראל במדינות הקהילה האירופית -

מזהה פנימי
114/8-א

מזהה פריט: 000wstd

21/06/2016

תאריך הדפסה

כתובת: 2-111-1-1-9

מחלקה

תיק מס' קוגם

114/8-א

114/8-א

משרד החוץ

מחלקת ההדרכה

ירושלים, כ"ו באב תשל"ד
14 באוגוסט 1974

כנס שגרירי ישראל במדינות הקהיליה האירופית
(אולם שרת - מלבד כאשר מצויין אחרת)

יום שלישי, ב' אלול תשל"ד, 20 באוגוסט 1974

לפנה"צ :

סגן רה"מ, ושה"ח, מר יגאל אלון - פתיחת הכנס	10.00 - 10.15
שר האוצר, מר יהושע רבינוביץ - כלכלת ישראל, סקירה	10.15 - 11.00
ה פ ס ק ה	11.00 - 11.15
שר מסו"ת, מר חיים בר לב - כלכלת ישראל, סקירה	11.15 - 12.00
ה פ ס ק ה	12.00 - 12.15
נגיד בנק ישראל, מר משה זנבר - כלכלת ישראל, סקירה	12.15 - 1.00
ה פ ס ק ת צ ה ר י י ס (ח פ ש י)	

אחה"צ

דיון עם השגרירים על היחסים הכלכליים הבילטרליים, בנוכחות שרי האוצר, וחקלאות ופקידים בכירים של משרדי רה"מ, האוצר, מסו"ת, חקלאות, בנק ישראל וחוץ.	3.00 - 6.00

ערב

קבלת פנים בבית השר.	8.00 - 10.00

2/...

יום רביעי ג' אלול תשל"ד, 21 באוגוסט 1974

לפנה"צ :

ביקור אצל רה"מ (משרד רה"מ)	10.00 - 8.45
שר הבטחון, מר שמעון פרס : מגמות בפיתוח מערכת הבטחון, הרצאה	11.00 - 10.00
ה פ ס ק ה	11.30 - 11.00
ס/רה"מ ושה"ח, מר יגאל אלון : סקירה מדינית, הרצאה. (אולם ב', בנין לאוטרמן, האוניברסיטה העברית, גבעת רם)	1.00 - 11.30
ה פ ס ק ת צ ה ר י י מ (ח פ ש י)	

אחה"צ

ראש אמ"ן, אלוף ש. גזית : התעצמות ארצות ערב, הרצאה	5.00 - 4.00
ה פ ס ק ה	5.15 - 5.00
מר משה אלון, שגריר ישראל בבריטל : ישראל והשוק המשותף. הרצאת פתיחה.	6.00 - 5.15
ה פ ס ק ה	6.15 - 6.00
דוח"ת השגרירים	8.00 - 6.15

ערב

ח פ ש י

יום חמישי, ד' אלול תשל"ד, 22 באוגוסט 1974

לפנה"צ :

ביקור אצל הנשיא (משכן נשיאי ישראל)	10.00 - 8.30
פתיחת הדיון הכללי, מר אברהם קדרון, המבכ"ל	11.00 - 10.30
מר יוחנן מרוז, סמבכ"ל : יחסי הקהילה האירופית עם מדינות ערב וישראל במישור המדיני, הרצאה	12.00 - 11.00
ה פ ס ק ה	12.15 - 12.00
דיון	1.00 - 12.15
ה פ ס ק ה צ ה ר י י מ (חפשי)	

אחה"צ :

דיון, המשך	4.00 - 3.00
ה פ ס ק ה	4.15 - 4.00
דיון, המשך	6.00 - 4.15
סגן רה"מ. ושה"ח מר יגאל אלון : סיכום הכנס	6.30 - 6.00

ערב

פרופ' יעקב סלמון : יסודות הסטוריים ורוחניים של המגמות באירופה של ימינו. הרצאה ושיחה (אולם ב', בנין לאומרמן, האוניברסיטה העברית גבעת רם)	10.00 - 8.00

רשימת המבקרים :

א - רה"מ, יום רביעי, 21 באוגוסט 1974, 08.45 - 10.00 - לשכת"מ.

ב - הנשיא, יום חמישי, 22 באוגוסט 1974, 08.30 - 10.00 - לשכת"מ.

(1)	הפנכ"ל,	מר אברהם קירון
(2)	בדעון רפאל,	השגריר לונדון
(3)	ארתור בן - נחן,	השגריר פאריס
(4)	משה לטא,	השגריר קופנהאגן
(5)	משה ששון,	השגריר רומא
(6)	אלישיב בן-חורין,	השגריר בון
(7)	חנן בראון,	השגריר האג
(8)	משה אלון,	השגריר בריסל
(9)	יוחנן מרז,	ספנכ"ל
(10)	זאב ש"ק,	ספנכ"ל
(11)	שמעון אמיר,	ספנכ"ל
(12)	יעקב כהן,	פועץ כלכלי, בריסל

העתיקים : מנהל לשכת הנשיא

✓ מנהל לשכת רה"מ

לשכת השר

הפנכ"ל

מר זאב ש"ק, ספנכ"ל

מזכירה

יחסי ישראל אירופה בקיץ 1974

בשורות שדלהלן יועשה נסיון המציתי מאד - למעשה בראשי טרקים - לעמוד על עיקרי המרובלמטיקה כמי שהיא מצטיירה היום ביחסינו עם אירופה. הסיכום איננו עוסק בנושאים הנמצאים בטיפול שיגרהי ששפן, אלא רק באלה אשר הצטיירה בהם המורה לאחרונה (או שצפויה המורה כזאת בעתיד), וכאלה אשר יחייבו חשומת לב מיוחדת.

א. התפתחויות במחצית השנייה הראשונה

באורח כללי וספחי כלשהו קיימת תחושה שההתדדירות אשר הסתמנה ביהסי ישראל-
אירופה התייצבה לאחרונה, ולמעשה ניכרים סימנים קלים לשימור מה, או - לפחות -
נפתחית סיכויים בכוח לשימור כזה. בין הגורמים התורמים לתמרשמות זאת ראוי להזכיר:

1. הסתלקותו של הנשיא מומסידו בצרפת ובחירתו של ג'סקאר ד'סטאן

ענה שאין לעת-עתה סימנים לתמורה מדינית-משמעותית בצרפת בכל הנוגע למצ"ח, הרי נכון שמדיניותה הכללית מתפתחת בכיוון אשר יש בו הדגשים חדשים בהשוואה לשנים עברו. בהקשר זה יש לציין ההפסדה ההדרגתית בין פאריס וושינגטון (הן במקשור האירועי-קיצוני, והן במקשור הביולטרלי). כן ניתן להבחין בהתפתחות מנומקת של צרפת בהערכותיה לגבי הצלחתה או אי-הצלחתה במאמציה לעבר ארצות-ערב. העובדה שמאז מלחמת כיסור לא נתבקשה ממשה צרפת למעשה ע"י ממשלות ערב למלא תפקיד מדיני בפתרון הסכסוך חייבת לעורר הרהורי דרשני בפאריס. אין גם ספק, לפחות להלכה, שמבחינת הרכבת האישי נוחה לישראל ממשלת צרפת הנוכחית יותר מכל ממשלה אחרת מאז מלחמת ששת הימים.

סכל מקום מתבקשת ההנחה שהסינויים הפנימיים שחלו בצרפת עשויים בהדרגה להטיל חסלכות על החומים מדיניים מרכזיים.

2. שינויים כסדינות אירופיות אחרות

בשתי המדינות מרכזיות אחרות בקהיליות האירופיות חלו בחדשים האחרונה
המורות אשר ניתן לראות, לפחות בקרונה, כסועמות אינטרסים ישראלים.
באנגליה בא השינוי על רקע חילופי השלטון בעקבות מכון פרלמנטרי, ואילו
בגרמניה לא חלה אמנם המיכה בהרכב המפלגתי, אולם באו שינויים חשובים

בקרב האישים העומדים בראש ממשלה. באנגליה השינוי מהכסא הן לעבר ארה"ב והן לעבר אירופה, ואילו בגרמניה הוא מוצא ביטוי העיקרי בהרפייה מסוימת ב"מדיניות המזרחית" של רפ"ג. שתי מדינות אלה הינן בפסודן לרווחת של ישראל, אך ברור גם שאין בהן כדי למצות נתיכי בהתפתחות עתידים.

3. משבר הדלק

במשך שש החדשים האחרונים חלה התנערות מסוימת באירופה ממסקלו הפוליטי של משבר האנרגיה. הדבר נובע הן מהתפתחויות מדיניות (ובעיקר מסייחוף הפעולה הגובר עם ארה"ב), והן מחופעות עונתיות, לאמר סטבע הדברים ניכר חוהמו של משבר האנרגיה פחות בחדשי הקיץ. בסוגיה זו קיימים בהחלט גורמים בני-חלוף (למחזה בכוח), אולם כללית מוהר להנחית שאם יתחדש לחץ הנפט הערכי, שוב לא תהיה לכך אותה תוצאה מדינית.

4. השפעת הסכמי ההפרדה

התחושה הכללית באירופה היא שהסכמי ההפרדה, על אף היותם מוגבלים בהכנס, מהווים נקודת מיטנה בתולדות הסיכסוך, ורבה הציפייה והאמונה שחוך זמן סביר תחודש מסגרת ג'נבה, או שתחול פתוך ההסכמים התפתחות חיובית אחרת בדרך הנראית למדינות אירופה כמובילה להסדר שלום. האמונה במומנטום הנעוץ לדעת ממשלות אירופה בהסכמי ההפרדה מחזה בעת ובעונה אחת מקור ליחס "סבלני" יותר לישראל ובלס בפני יזמות מדיניות אירופיות. לכך מתקשר -

5. הגורם הממשלתי הישראלי

באורח כללי, זהיר אך מודגש, ניתן למשלחה הנוכחית של ישראל אשראי ניכר באירופה במובן של מוביליות מוליסית ודיפלומטית. אשראי זה מקבל עידוד נכבד מגורמים סוציאליסטים המקורבים למפלגה העבודה, אולם לא רק מהם. בהקשר זה ראויה להדגשה מיוחדת ההנחה (אשר לשאלת נכונותה איני נכנס) שיש לצפות ממשלת ישראל לחגמשה גוברת בשאלת המלשחיןאית אשר חשיבותה מרכזית בעיני האירופים.

התיאור הנ"ל כולל בתוכו בודאי אלמנטים או נואנסים חדשים, אולם אין לראות בהם בשלב זה מבשרי שינוי מרחיק-לכת. המרכיבים מקריים למדי, ואין בטחון שיתמידו בהשפעתם החיובית מעבר לחקומה מסוימת. מכאן זה נודעת חשיבות מיוחדת לנקודה 5, כלומר לציפיות לגבי טוביליות מחשבתית עוליסית אצל ממשלת ישראל. אם אמנה - אף תקווה - זאת תהדכדה, כי אז יש לצפות להחייאה סימני חוסר הסכלנות העלולים שוב להוליד אותה פעלתנות בלתי רצויה אשר קצבה הואט בחדשים האחרונים לאור ההתפתחויות שצוינו.

ב. נושאים לעתיד הקרוב

1. הקהיליה האירופית

אין ספק שקשרינו עם הקהיליה, הן במישור הכלכלי והן במישור המדיני, יהיו נושא עיסוק עיקרי למדיניות החוץ הישראלית בשנים הבאות. המכלול קיים בפני עצמו, אך הוא קיים כמובן גם בהשלכותיו לכיוונים אחרים, ובראש וראשונה לגבי יחסי אירופה-אמריקה ויחסי אירופה עם ארצות ערב. אין לשכח שפוטנציאלית מהווה הקהיליה של התשע מנוף מדיני גם בנושא הסד"תי (שני בחשיבותו רק לארה"ב), ונסיונה להיות גורם במסגר הקטריסאי מלמד על המשך המגמה בפועל.

בטוניה זאת מתעוררים כמה נושאים ספציפיים המחייבים טיפול מבצעי רצוף:

א. הידוק היחסים בין צרפת לגרמניה. ההתחזות זאת, אף שלא חסרות בה תקלות, הינה מרכזית בחוץ הקהיליה האירופית, והיא נחשפת חודות לשינוי השלטון בצרפת. משקלו הפוליטי והכלכלי הסגולי של הציר פאריס-בון, באם אמנם יתחזק, יהיה כמעט כל-קובע בחוץ הקהיליה, ופעולתנו אנו חייבה להתחשב במציאות זאת. מן הסתם, יש בה מנקודת ראותנו סיכויים וסיכונים כאחת.

ב. איטליה. בכל ארצות אירופה המערבית - בחוץ הקהיליה ומחוצה לה - מבלה איטליה הסימנים המדאיגים ביותר של התרחקות מישראל. הסיבות לכך בחלקן הגדול אובייקטיביות (מצבה הפנימי המעורער, חלותה הטוטאלית ממקורות נפט ערביים, ועוד), ואפשרויות הניטרול מוגבלות למדי. מתבקש מאמץ מיוחד בכל הכלים העומדים לרשותנו כדי לבלום את הסחף בעמדה של איטליה.

ג. אירלנד. בשנים עברו לא היה בהעדר יחסים בין ישראל לאירלנד כדי להכביד עלינו. מציאות זאת השתנתה מאז הצטרפה אירלנד לקהילת האירופה, ובעיקר נוכח העובדה שהחל מינואר 1975 תשמש יו"ר חורן בקהילת. יש לעשות כל פניהן כדי להגיע עם אירלנד אם לא ליחסים דיפלומטיים מלאים, לפחות למערכת קשרים סדירה. הדבר איננו יכול להעשות בשום פנים באמצעות לונדון.

ד. דנמרק. השומה לב מתבקשת לסימני "הצטננות" (לפי שעה קלים). משקלה הסבולי של דנמרק נוכח משניותה כחברה בקהילת ובאיחוד הנורדי.

ה. הרו-שיח. נושא זה יידון בכנס ביטוריות, ואין מקום לפרט בסיכום זה.

2. המכלול המזרח-אירופי (חידוש יחסים)

קשה מאוד הערכה על דרך ההגיון. אין ספק שאובייקטיבית - לפחות כפי שאנחנו מבינים מונח זה - מהווה העדר יחסים בין ישראל לברית-המועצות מכשול דיפלומטי בפני הסובייטים. קביעה זאת נכונה עקרונית מאז מלחמת ששת הימים, ונוסף לה משקל מאז מלחמת כיפור. לכאורה נוחתה הדעת מזמן שיעשה נסיון סובייטי לחדש מערכת הקשרים - אך אם דבר זה לא קרה אחרי הסכם ההפרדה עם מצרים, ולא אחרי הסכם ההפרדה עם סוריה, הרי נשאלה השאלה אם ההערכה האובייקטיבית הנזכרת באמת חופפת.

כמיטב ידיעתי לא היו ניצנים משמעותיים או גישושים אמיתיים לקראת חידוש יחסים. להלכה עשוי גישוש כזה לבוא בכל יום, אך לאור הנסיון בעבר והנחת ההגיון שלא עמדה במבחן עד כה, אין טעם להשתעשע בתחזיות. יחד עם זאת אין להתעלם מכך שעצם חידוש היחסים מתואר בפי אישים סובייטיים שונים כדבר מובן מאליה לעתיד לבוא.

3. פורטוגל

לא היו התפתחויות מכשיות מאז נקטנו בכמה צעדים פורמליים. המציאות האובייקטיבית לא השתנתה, ולכן לא השתנו גם הצפיות הזחירות שהוך הקופה של כ-6 חודשים נביע לנורמליזציה עם פורטוגל. חלה לאחרונה המורה מסוימת בהרכב הממשלתי, והתגברה כנראה גם הנטייה להעניק בהקדם עצמאות למושבות - אולם אלה אינן צריכות להשפיע על התהליך ההדרגתי שהסתמן לאחרונה.

4. טיפול לעבר המפלגות

הנסיון עם האינטרנציונל הסוציאליסטי חיובי עתה יותר מאשר לפני חצי שנה. בחלקו קשור הדבר בהחממתהויות האירופיות הפנימיות שזיינו לעיל, אך חלקיה נובע הדבר גם מטיפוח ממוקד יותר של הקשרים המפלגתיים. מוטל שחדבר ייעשה בכל המסגרות המפלגתיות הקיימות (למשל גם באמצעות האינטרנציונל הליברלי), ושייעשה מאמץ מיוחד לפעול באמצעות הפרלמנטים האירופיים, הן הלאומיים והן הרב-צדדיים. כמאמץ זה מתבקש שיפתח הכנסה.

5. ארגונים כלל-אירופיים

לאחר נודעה חשיבות מרובה - נחות במישור המדיני-מבצעי, ויותר במישור הציבורי - והדבר מתקשר לאמור בסעיף הקודם. הקמתה של הנציגות הקבועה בסטרסבורג עשויה לשמש מנוף מעשי לטיפוח המשימה.

יוחנן מרז

1. לאחר חבלי לידה קשים החליטה מועצת השרים של הקהילה ב-23 ביולי 1974 על עקרונות המנדטים להסכמים עם הים-תיכוניות כולל ישראל. תרמו לקבלת ההחלטה ויחוריה של צרפת מהד לגבי דרישותיה של בריסניה בשטח החקלאי, ומאידך, להסכמת איטליה לקבל פשרה גרמנית-צרפתית לגבי היין. הקשיים בקבלת החלטות לא נבעו דווקא מבעיות קשורות בישראל, אלא מבעיות פנים-קהילתיות (דיון מחודש על הצטרפות אנגליה לקהילה, נסל הסיוע וחלוקתו, משבר האנרגיה, ההרפת האינופלציה וכו'), ומבעיות הקשורות ביתר המדינות הים-תיכוניות (היין האלביראי והספרדי, הסיוע למגרב).

2. כאמור, מועצת השרים החליטה רק על עקרונות המנדט ואילו הניסוח הסופי ייערך בבריסל בשותפות בין הנציבות לבין הנציגים הקבועים. לאחר מכן יאושה ניסוח זה על-ידי המדינות החברות ללא צורך בישיבה נוספת של המועצה אלא רק בכחב (PROCEDURE ECRITE). ציפינז שער ה-2 באוגוסט יגיעו לניסוח הסופי וימסרו אותו רשמית לנציגנו בבריסל, אך בינתיים התעוררו קשיים בשל הנחות המכס לסלט פירות מספרד ועל כן נדחה הטיפול עד לישיבת הנציגים הקבועים ב-9 בספטמבר 1974.

3. מועצת השרים קיבלה עקרונות דרישותינו בשטח התעשייה. הסכימה למתן הנחות מכס ניכרות על רשימת מוצרים חקלאיים ושיפורה הצעתה המקורית בשטח שיתוף-הפעולה.

- במסגרת אזור סחר חופשי בתעשייה אושרה דרישתנו לחלוקת המוצרים לשתי רשימות. אחת כוללת 60% מיבואנו מהקהילה עליה יופחת המכס בהדרגה החל מכניסת ההסכם לתוקף ועד ה-1.1.1980 והשניה הכוללת 40% מיבואנו לגביה תתחיל הורדת המכסים ב-1978 וחמתיים ב-1989. בהחשב בתעשיות הינוקא שלנו הסכימה הקהילה לאפשר הטלת מכס על יבוא מתחרה בהיקף של 10% מיבואנו לשנת 1971 ובשעורי מכס עד 20%.

- בחקלאות הצעה הקהילה הנחות מכס של 60% על תפוזים, 80% על אשכוליות, 70% על מיצי הדרים ו-80% על כחש הדרים.

- סעיף שתוף הפעולה הורחב והוא כולל הסרת הגבלות בלתי-מכסיות, ערוד הסחר, העברת ידע טכנולוגי ומדעי, ערוד השקעות פרטיות וערוד שיתוף פעולה בין התעשיות.

4. בעקבות ההלטת מועצת השרים, התכנסה בירושלים ועדת המנכ"לים לענייני השוק המשותף ב-30 ביולי וסיכמה דרישותינו לקראת המשך המו"מ כדלקמן:

- לעמוד על דרישתנו המקורית לשוויון ים-תיכוני לפרי הדר טרי, ולדרוש הנחת מכס לפרחים.

- לדרוש שעל אותם ה-10% מיבואנו מהקהילה לגביהם הורשה לנו הטלת מכסים על יבוא מתחרה בתעשיות הינוקא שלנו, נוכל לקבוע מכסים בשעור של 3% (לעומת 20% בהצעת המנדט).

אסמא לגבי פרק שיתוף הפעולה הוצע לדרוש צורה אקטיבית של עידוד השקעות אירופיות בישראל, מתן הלואות לזמן ארוך בתנאים נוחים והסכמי ידע טכנולוגיים, וזאת בהסתמך על הגידול המתמיד של הגרעון המסחרי ביננו לבין ארצות הקהילה המחייב הרחבה ניכרת של פרק שיתוף הפעולה. כמו כן לדרוש שנושא שיתוף הפעולה יהווה חלק מההסכם ולא רק הצעה לדיון בוועדה מעורבת כפי שמוצע במנדט הנוכחי.

5. בכנס השגרירים שאמור להתקיים בירושלים ב-22-20 באוגוסט יחוגרכו שגרירנו בבירות למשך המו"מ. התאריכים שהציעה נציבות הקהילה להמשך המו"מ בבריסל ואשר אושרו על-ידינו הינם 3-4 באוקטובר 1974. ברור שקיום השיחות בתאריך זה תלוי בתאריך אישור נוסח המנדט ומסירתו הרשמית לידינו.

6. נודע לנו כי בכוונת הקהילה לנהל מו"מ עם ארצות ערב השכנות (מצרים, לבנון, ירדן וסוריה) במסגרת סעיף 238 של אמנת רומא לפיו נוהלו הסכמי האסוציאציה של הקהילה עם ארצות המערב. כמובן יהיה עלינו לעמוד שלא נופלה לרעה לעומת מדינות אלה במידה וחששות אלו יחאמרו.

7. אנו ערים למהלכי הדו-שיח האירו-ערבי עליו החליטו שרי החוץ של "מדינות ה-9" שבמסגרתו הן מתכוונות להעניק לארצות ערב סיוע פיננסי וכלכלי. דו-שיח זה מקיף גם ארצות ערב שכנות לנו הכלולות כמנונו בגישה הגלובאלית של הקהילה לגבי אזור אגן הים-התיכון.

שה"ח הגרמני גנשר ראה לנכון ב-11 ביוני 1974, בעקבות ישיבת שרי החוץ של "מדינות ה-9" להצהיר כי:

"במקביל ובזמן מתאים יוחלט על דו-שיח מקביל עם ישראל... כולל מפגש עם נציגים ישראלים".

במסיבת עיתונאים באותו יום הצהיר גנשר:

"יש לצפות לדיאלוג אירופי-ישראלי ושל"פ הן הובאה לידיעת ישראל"

מצב זה מחייב אותנו לעמוד על כוונתן של "מדינות ה-9" בדו-שיח האירו-ישראלי, ועל אופן והאריך קיומו. יש בדעתנו בין היתר לקבל במסגרתו מלוות מ"מדינות ה-9" בתנאים נוחים.

ג. א. א. א. א.
8.8.1974

- שיעורי המכס ההתחלתיים בישראל גבוהים בהרבה מאלו של השוק .

באותו מעמד ביקשה ישראל שהוענק לה :

- תקופת מעבר ארוכה יותר, ובשני שלבים, לביטול המכסים על יבואה התעשייתית מהשוק, דהיינו על 60% מהמוצרים מ-1974 ועד 1985 ועל 40% מ-1978 ועד 1989. ביצוע השלב השני כרוך בחוצאות מפגש הקלאי שיתקיים ב-1977 .

- שוויון בהנחות על תפוזים ומוצרי קלאות אחרים לאלה המוענקות למדינות ים-תיכוניות אחרות (כולל המגרב);

- הנחות נוספות על מוצרים קלאיים אחרים, כולל הנחות מכס למיצי הדריס באותו השיעור המוענק למרי טרי .

2.4 ב-1 ו-2 באוקטובר 1973 ההקיימה פגישה נוספת בבריסל במסגרת לקרב עמדות הצדדים. משלחת השוק הבינה את המעון הישראלי והביעה נכונות להמליץ בפני מועצת השרים על הארכת תקופת המעבר והוספת מוצרים קלאיים לרשימת המוצרים הנהנים מהנחות. ישראל מצידה ויתרה על דרישתה לקשור השלב השני של ההנחות (רשימת 40%) להוצאת מפגש קלאי שיתקיים ב-1977 .

2.5 בחום השיחות הציעה נציבות השוק למועצת השרים שזו תעניק לה מנדט נוסף להמשך המגעים עם ישראל. ההחלטה על הצעת הנציבות הייתה אמורה להתקבל בסופו של מועצת השרים של השוק ב-3 ו-4 בדצמבר 1973 אך נדחתה .

2.6 אחרי דחיות רבות בשל בעיות פנים-קהילתיות ואחרות הקשורות ביתר המדינות הים-תיכוניות, קיבלה מועצת השרים ב-23 ביולי 1974 החלטות בנושא המנדטים להמשך המו"מ עם הים-תיכוניות. עריכת הניסוח הסופי של המנדט נמסרה לנציגים הקבועים שהיו אמורים להעבירו למדינות עד ה-2 באוגוסט 1974 לאישורן. פרוצדורה בכתב זו (PROCEDURE ECRITE) באה במקום כינוס מיוחד של מועצת השרים. בינהיים נחגלו קשיים בקרב הנציגים הקבועים בשל דרישתה של אנגליה להחיל ההנחות במכס גם על סלס פירות באריזות קטנות. המשך הטיפול בניסוח המנדט נקבע לישיבת הנציגים הקבועים ב-9 לספטמבר 1974, ולאחריה יימסר הנוסח רשמית לידינו .

2.7 הנציבות של הקהילה הציעה את התאריכים 3-4 באוקטובר להמשך המו"מ אחריו. ברור שקיומן של השיחות במועד זה קשור בתאריכי אישור נוסח המנדט ע"י המדינות למסירתו רשמית לידינו .

3. פרטי המנדט

3.1 בתעשייה: במועצת השרים נתקבל העקרון לחלוקת לוח הזמנים לביטול המכסים על יבואנו מהקהיליה לפי 2 רשימות: אחת הכוללת 60% והשניה 40%.

לרשימה ה-60% הסכימה הקהיליה לביטול המכסים על-ידינו הדרגתית מכניסת ההסכם לתוקף ועד ל-1.1.1980.

לגבי הרשימה השניה הסכימה הקהיליה לתקופת ארכה עד 1.1.1978 שרק לאחריה נתחיל בהורדות המכסים הדרגתית ועד ל-1.1.1985. הסכמה זו היא *Ad Referendum* והיינו כפופה עדיין לאישור נוסף של מועצת השרים לאחר סיכום אתנו.

ניתנת האפשרות לדחיית תאריך ביטול המכסים על רשימה זו עד 1.1.1989 וזאת בפגישות הנקובות בהסכם לצורך בדיקת תוצאות בצועו.

לצורך הגנה על תעשיות-ינוקא הסכימה המועצה להגדלת היקף היבוא המתחרה מהקהיליה שעליו יהיה מותר לנו להטיל מכסים מ-5% ל-10%. גם החלטה זו הינה *Ad Referendum*.

3.2 בתקלאות: הרחיבה מועצת השרים את רשימת המוצרים החקלאיים שיהנו מהנחות ואף העמיקה הנחות אלה.

60% בחפוזים טריים, 80% באשכוליות טריות, 70% על מיצי הדרים, 80% בהש הדרים, אבוקדו 80%, תות שדה 60%.

3.3 בשתוף פעולה: הורחבו השטחים שיכללו בפרק זה, אך צויין שהוא בא להשלים את חילופי המחר. שטחי שתוף הפעולה הכלולים בהצעת ההסכם הם הסרת הגבלות בלתי-מכסיות, עדוד הסחר, העברת ידע טכנולוגי ומדעי, עדוד השקעות פרטיות ועדוד שתוף פעולה בין התעשיות.

3.4 הוכנס סעיף אבולוטיבי לפיו ניתן יהיה להרחיב ההסכם לשטחים שאינם כלולים במתכונתו הנוכחית.

4. דרישותינו לאור המאגנט

ועדת המנכלים לענייני השוק המשותף סיכמה את דרישותינו כדלקמן:

4.1 בחקלאות: לעמוד על דרישתנו המקורית לגבי שוויון ים-חיכוני לפרי הדר טרי, ולהזור ולתבוע הנחות לפרחים.

4.2 לגבי תעשיות-ינוקא לעמוד על דרישתנו שיותר לנו להטיל על 10% מיבואנו מהקהיליה המתחרה בתעשיותינו הצעירות שעור מכס של 30%.

4.3 בשתוף פעולה - הגידול המחמיד בגרעון המסחרי ביננו לבין ארצות הקהיליה מחייב הרחבת ניכרת של פרק שיתוף הפעולה. מוצע לדרוש צורה אקטיבית של עדוד השקעות אירופאיות בישראל, מתן הלואות לזמן ארוך בתנאים נוחים והסכמי-יצי

טכנולוגיים. כמו כן יש לדרוש שנושא שחוף הפעולה יהווה חלק מההסכם ולא רק הצעה לדיון בועדה מעורבת כפי שמופיע במנדט הנוכחי.

4.4 לחדר השגרירים להמשיך הפעולה בכנס השגרירים שיחזיקים בירושלים בתאריכים 22-23 באוגוסט 1974.

4.5 ועדת המנכלים החליטה על הקמת קבוצת עבודה בין-משרדית המרוכזת במחלקה לענייני השוק המשותף במשרד החוץ. קבוצה זו תתחילה כבר בעבודתה.

5. דו-שיח האירו-ערבי

5.1 לאור התנאים המיוחדים שיקבלו מדינות ערב השכנות לנו (מצרים, לבנון סוריה וירדן) דו-שיח האירו-ערבי בנוסף להסכם במסגרת הגישה הגלובאלית הים-תיכונית מסתמנת אצלנו הנסיה לדרוש מ"מדינות ה-9" לא להפלות אותנו לרעה ולקיים דו-שיח אירו-ישראלי מקביל שבמסגרתו נוכל להשיג בין היתר גם הלוואות בתנאים נוחים.

שר החוץ המערב-גרמני גנשר הצהיר ב-11 ביוני בעקבות החלטת כנס שרי החוץ של "מדינות ה-9" לתווך דו-שיח עם 20 מדינות ערב כי :
"במקביל ובזמן מתאים יוהלס על דו-שיח מקביל עם ישראל". במסיבת עיתונאים באותו יום הוסיף גנשר "שיש לצפות לדיאלוג אירופי-ישראלי ושבכוונה זו הובאה לידיעת ממשלת ישראל".

טבלה 1

נתוני הסחר בין ישראל לבין הקהיליה הכלכלית האירופית (כולל יהלומים)
במליוני דולרים

י צ ו א				י ב ו א				המדינה
1-6/74	1973	1972	1971	1-6/74	1973	1972	1971	
31.1	35.6	28.9	22.8	108.9	151.6	138.2	85.1	איטליה
61.0	75.3	46.1	43.9	74.8	138.8	117.8	73.4	בלגיה
71.4	136.9	103.1	90.7	344.2	511.8	226.1	235.2	גרמניה ר.פ.
69.1	97.8	64.8	57.9	96.8	165.4	81.3	79.4	הולנד
45.6	65.9	54.8	41.5	76.1	129.7	94.6	85.4	צרפת
0.2	0.9	0	0	0.2	1.4	0.9	0.6	לוקסמבורג
83.4	140.3	112.9	97.9	296.5	283.4	364.4	276.4	אנגליה
4.0	7.8	6.9	4.2	8.2	12.2	8.8	9.7	דנמרק
0.4	0.9	0.7	0.9	4.4	14.2	1.4	7.0	אירלנד
								סה"כ עם
365.2	561.4	418.2	359.8	1010.1	1608.5	1033.5	852.2	השוק המורחב
								סה"כ עם
1047.0	1443.2	1144.2	957.3	1957.7	2988.0	1918.3	1785.8	ארצות העולם

טבלה 1

נתוני הסחר בין ישראל לבין הקהיליה הכלכלית האירופית (כולל יהלומים)
במליוני דולרים

<u>י צ ר א</u>				<u>י כ ו א</u>				המדינה
1-6/74	1973	1972	1971	1-6/74	1973	1972	1971	
31.1	35.6	28.9	22.8	108.9	151.6	138.2	85.1	איטליה
61.0	75.3	46.1	43.9	74.8	138.8	117.8	73.4	בלגיה
71.4	136.9	103.1	90.7	344.2	511.8	226.1	235.2	גרמניה ר.פ.
69.1	97.8	64.8	57.9	96.8	165.4	81.3	79.4	הולנד
45.6	65.9	54.8	41.5	76.1	129.7	94.6	85.4	צרפת
0.2	0.9	0	0	0.2	1.4	0.9	0.6	לוקסמבורג
83.4	140.3	112.9	97.9	296.5	483.4	364.4	276.4	אנגליה
4.0	7.8	6.9	4.2	8.2	12.2	8.8	9.7	דנמרק
0.4	0.9	0.7	0.9	4.4	14.2	1.4	7.0	אירלנד
								סה"כ עם השוק המורחב
365.2	561.4	418.2	359.8	1010.1	1608.5	1033.5	852.2	
								סה"כ עם ארצות העולם
1047.0	1443.2	1144.2	957.3	1957.7	2988.0	1918.3	1785.8	

ירושלים, כ"א באב תשל"ד
9 באוגוסט 1974

התחמים הכלכליים ישראל - איטליה

1. כללי
המצב הכלכלי באיטליה הינו חמור ביותר : - הגרעון הצפוי במאזן המסחרי ב-1974 יגיע לכ- 10 מיליארד \$, הנובע בחלקו מעליית מחירי הדלק והיתר מיבוא מחצבים אחרים.

- הגרעון בחקציב הממשלתי יסתכם השנה בכ- 9,000 מיליארד לירפות.
- קצב האינפלציה כ- 15.6% לשנה (ממאי 1973 למאי 1974), ועלות העבודה עלתה ב- 20%.
- חובותיה למועד קצר ובריבית גבוהה מגיעים ל- 10 מיליארד \$ ומכאן הקושי בהשגת הלוואות נוספות בחו"ל.
כתוצאה מהנ"ל נקטה במדיניות ריסון האשראי, וספיגת אמצעי תשלום מהציבור, והטלת צו הפקדה לצמצום היבוא, כמו-כן נקטה בצעדים נוספים למניעת בריחת מטבע.

2. סחר בתשלומים
(x)
איטליה הינה הספק הרביעי בגודלו של סחורות לישראל אחרי ארה"ב, בריטניה וגרמניה. הפער במאזן המסחרי הסתכם בשנת 1973 ב- 116 מיליון \$ שהוא יותר מפי 3 מכלל היצוא שלנו אליה.

היצוא הישראלי לאיטליה מורכב ל- 1/3 מתוצרת חקלאית, 1/3 ממוצרים כימיים בסיסיים והיתר טכסטיל, יהלומים מעובדים, ומכונות אלקטרוניות. הפריט הגדול ביותר ביצוא הישראלי לאיטליה הוא אשכוליות. לאור המסבר הכלכלי באיטליה ולאור הפעילות שנוקטת בה הממשלה האיטלקית, יצוא פריט זה עלול להפגע וסימנים לכך נראו כבר בעונת הפרי - 1973/74.
חברת צי"ס רכשה מהמספנות האיטלקיות כ- 1972 4 אוניות מכולות בסכום כולל של 60 מיליון \$, כמו כן רכבה ישראל עומדת במו"מ עם חברת פיאט לרכישת קרונועים וחלפים בסכום של 3 מיליון \$.

הפריטים החשובים ביבוא מאיטליה הינם פחים ולוחות מפלדה, מכונות כביסה, מכונות לחעשיה, ורכב מנועי.

3. אשראי
במסגרת האשראי שממשלת איטליה הסכימה להעניק לישראל בספטמבר 1971, נוצל עד כה החלק הראשון מהסכום ב- 5 מיליון \$, נמצא כרגע בשלבי אישורים סופיים של קרן היצוא והמוסד האיטלקי לביטוח סיכוני סחר חוץ. בגלל אذילת הכספים בשתי הקרנות לא מצליחים לקדמו.

תנאי החלק השלישי והאחרון של קו האשראי אמנם טובים עקרונית, אך טרם אושרו סופית ע"י משרד האוצר האיטלקי. כן ביקשנו ביוני ש.ז. פתיחת קו אשראי נוסף באותו גודל וכן תנאים מיוחדים למימון פרויקטים ספציפיים גדולים כמו רכישת ציוד לתחנות חשמל בהיקף של 25-30 מיליון \$.
האיטלקים השיבו שבשל המצב הכלכלי הקשה לא יוכלו להתחייב על אשראי נוסף ובקשר לפרויקטים ספציפיים אינם יכולים לסכם מראש תנאים ויצטרכו לדון בכל מקרה לגופו.

4. בונדס
קיים רשיון למכירת בונדס באיטליה, אך על מכירה זו חל חוק ההפקדה של 50% מהוצאות רכישת ניירות ערך זרים, דבר שהפסיק לחלוטין את המכירה של הבונדס באיטליה בצורה חלקית (חלק עדיין נעשה דרך שווייץ). נעשים נסיונות למציאת דרך לקבלת פטור מהצורך בהפקדה ע"י שמוש בהכנסות הבונדס לכיסוי יצוא איטלקי לישראל. מעריכים אפשרות מכירת הבונדס באיטליה ב- 3 מיליון \$ לשנה.

(x)

	1971	1972	1973	4-6/1974
יצוא	54.5	165.6	151.6	108.9
יבוא	22.7	26.0	35.6	31.1
סה"כ	61.8	139.6	116.0	77.8

(y) (במיליון \$)

5. תעופה

לאור מצבה הגאוגרפית חופסת איטליה מקום אסטרטגי לגבי קשרי התעופה שלנו, ולמעשה יש לה עמדת מפתח כשולטת על נתיבי האוויר לישראל וממנה. מסיבה זו אין אנו יכולים להסתפק בהסכמים בין אל-על ואלאיטליה המסדירים את יחסי התעופה בין שתי המדינות ואנו חותרים זה שנים רבות לחתימת הסכם תעופה בין-ממשלתי.

עד כה טרבו האיטלקים לחתום אתנו על הסכם תעופה בטענה שהסכם בין איטליה לישראל לא יהיה מאוזן, בו בזמן שאנו נדרש לקבל זכויות לטיסה מעבר לאיטליה מערבה, לא תהיה לאלאיטליה כל אפשרות וכוונה לנצל זכויות מעבר לישראל ומזרחה.

ב-1970 החקיימו ברומא שיתוף תעופה בין-ממשלתי אשר בסדמן הבטיחו האיטלקים לפתוח אתנו חוץ/כמה חודשים במו"מ להסכם תעופה. מו"מ זה טרם התקיים.

בינתיים נתקלות בקשיים בקשוינו לקבל רשיונות לטיסות מיוחדות וטיסות משא לאיטליה. שני גורמים לקשיים אלה:

1. העיקרי הוא הזהירות בה נוקט משרד החוץ האיטליה לגבי הפרת איזון ביננו לבין הערבים.
2. עמדתה של אלאיטליה נגד הרחבת הזכויות של כל חברות התעופה וביניהן אל-על.

יצוין כי עד כה בטיסות הסדירות לא היו לנו בעיות מיוחדות ובטיסות אחרות נפתרו הבעיות בצורה מניחה את הדעת.

עם זאת במקרה ויהיה לאל-על צורך להגדיל מספר טיסותיה לאיטליה, צפויים קשיים בשל העדר הסכם תעופה בין-ממשלתי.

הסכמים בילטרליים

1. הסכם מסחרי משנת 1964 המתחדש אוטומטית מדי-שנה שבמסגרתו אנו מייצאים את המוצרים החקלאיים לאיטליה.
  2. הסכם להובלה יבשתית נחתם ב-1972, ונכנס לתוקף ב-1973. במסגרת הסכם זה יוכלו לנוע כלי רכב (גוררים ונגררים) של שני הצדדים אל ודרך המדינות הנוגעות בדבר.
  3. הסכם חיירות נחתם ביוני 1974 וכבר נכנס לתוקף.
  4. הסכם כפל מיסים על הכנסה ועל ירושות נכנס לתוקף בשנת 1973.
  5. הסכם לקופרודוקציה של סרטים שעמד להחתם בסוף 1971, לא נחתם בשל התחלפות השר האיטלקי אשר היה מעוניין בחתימתו ובשל התקוממות המפיקים האיטלקיים נגד חנאי הסכמי הקופרודוקציה בכללותם.
- לאחרונה היתה גם הערכת השגרירות שאין סיכוי להזיז עניין ההסכם שלנו מאחר ולא חל שינוי בעמדה האיטלקית השלילית עקרונית לגבי הסכמי קו-פרודוקציה ובשל הזהירות האיטלקית מלהכנס אתנו במו"מ על הסכמים חדשים, בלי שיהיה להם מניע מעשי חשוב לכך.

יחסי כלכלה ישראל-בלגיה

1. המצב הכלכלי בבלגיה - לפי הערכה החפוקה הלאומית הגלמית בבלגיה הגדל ב-1974 ב-2% בלבד לעומת 5,5% ב-1973. הירידה נובעת כמובן משורת המשכרים הכלכליים הפוקדים את אירופה - משבר האנרגיה, התייקרות חומרי הגלם, זעזועים מונטריים והאינפלציה היוצרים אווירה של אי-ודאות ודאגה לעתיד.

בלגיה הינה מדינה המתקיימת במידה רבה מסחר חוץ (44% מהתל"ג) ולכן היא רגישה במיוחד לשינויים כלכליים בי"ל. בעת האחרונה מורגשת הקלה מסוימת בעקבות בליטת עליית מחירי הדלק והבטחת ההזרמה של הנפט (שלא פסקה גם קודם). הזמנות לתעשייה הבלגית מבטיחות המשך הפעילות היצרנית לתקופת זמן סבירה, אך קיים חשש שהקוניוסטורה החיובית יחסית הינה חוצאה מצפיות לעליות מחירים נוספות ולכן יש רצון לאגור סחורות במלאי שיכבדו בטופו של דבר על המשק. ישראל תופסה פחות מ-1/2 אחוז בסחר החוץ של ^{המדינה} ומכחינה זו הייצוא הישראלי פחות רגיש לתנודות הכלכליות הפוקדות את המשק הבלגי ויטנן אפשרויות מעניינות לפתוח הייצוא ב-1974.

2. סחר בילטרלי - (במיליוני \$)

	1971	1972	1973	1-6 / 1974
יבוא	72.6	117.9	138.8	74.8
יצוא	43.9	46.3	75.3	61.0
פער	28.7	71.6	63.5	

3. מוצרים עיקריים בייצוא לבלגיה ב-1973: יהלומים מעובדים (59 מיליון 78%), טכסטיל והלבשה (6,4%) חקלאות (6,7%) מוצרי מזון מעובדים (1,4%), כימיקלים וחרופות (1,5%), גומי ופלסטיקה, השטל, אלקטרוניקה ומכשור מדעי.

מוצרים עיקריים ביבוא מבלגיה. מכונות וציוד (3,8%), מתכות (ברזל ונחושת 10%) יהלומים גלמיים (66%), מוצרי מזון (1,7%), כלי שיט (3,3%), מכשירי השמל 1,6%, מוצרי פלסטיק, חמרי צילום וחרופות.

הסחר בין ישראל ובלגיה גדל בשנים האחרונות, אם כי במגמות היהלומים (גלמיים ומעובדים) מהווים עיקר בסחר (78% ביצוא). קיים שיתוף פעולה בין הכורסות ברמת גן ובאנטרפן וגם תחרות על הבכורה בהיקף העסקות. בשנים 1971/72 גדל הייבוא בשעור ניכר בעוד שהייצוא כמעט ונשאר יציב, הרי שבשנים 1972-73 הייצוא גדל בשעור העולה על הייבוא. כך גם הפער: בעוד שבשנת 1971 כיסה הייצוא כ-60% מהייבוא, הרי שב-1972 חלה החסרה בפער והייצוא כיסה רק 40% מהייבוא, וב-1973 התייצב המצב כשיצוא מכסה כ-55% מהייבוא. כללית נוהגים להזגיש שקיים יחס של (2:1) בסחרנו עם בלגיה.

4. השקעות. הוקמו בשנים האחרונות 3 מפעלים ע"י משקיעים בלגיים, כולם בענף הטכסטיל והעור: (א) מפרימקס (שדרות) - מכנסיים, (ב) קדימקור (קדימה) - מעילי עור (ג) קוניפורס (חיפה) פרוות שפנים, בנוסף לכך ישנן השקעות של משקיעים בלגיים במפעל פניציה בחיפה (קונצרן גלברל 26%), מינמנטל (יבנה) וקדמני בירקא. פרויקט תעשייתי נוסף הנמצא בתהליך מימוש הוא מפעל לכבלים וחוטי חשמל של "רייזס".

מספר פרויקטים נוספים נדונו ונמצאו בטיפול הרשויות בארץ, אך להערכת הסגרירות אין הם קרובים למימוש. ביניהם פרויקטים בשטחי המלונאות, מפעל לחיתוך אבני גרניט, מפעל למוצרי חשמל ומפעל כלי זכוכית למעבדות.

השקעות ההון ומקרקעין. יהודים רבים מחזיקים פקדונות מט"ח בארץ ואחרים השקיעו ברכישת דירות ומקרקעין. השקעות ההון מתבצעות בדרכים שונות ובעיקר באמצעות החברה לישראל. לפי הערכה רכשו יהודים מניות בחברה לישראל בשווי נקוב של \$ 800.000. לבנק לאומי סניף חברה להשקעות אשר מסייעת בהכוונת השקעות הון של יהודים בישראל.

מגבית ובנדס. קיימת פעילות ערה של יהודים בלגיים בנושאי המגבית והבנדס בעיקר בבריסל ובאנטוורפן.

5. אשראי. בלגיה היא מדינת ייצוא מובהקת ולרשותה עומדים הכלים הפיננסיים והעברויות למימון אשראי לייצוא. לישראל מעמד ב"ל מצויין בחחוס האשראי ואין קושי להשיג אשראי למימון רכישות בבלגיה. כרבע קיימים בבלגיה 3 קווי אשראי לישראל המתבצעים באמצעות בנקים ממלכתיים ופרטיים משני הצדדים:

(א) קונסורציום של 4 הבנקים הגדולים בבלגיה פתח בסוף 1969 קו אשראי של 500 מליון פר"ב לזכות הבנק לפיתוח התעשייה למימון רכישת ציוד ומכונות בבלגיה. האשראי הוא לתקופה של 5-7 שנים ונחנה מביטוח של המוסד הבלגי לביטוח סיכוני סחר חוץ (Duc Roire). האשראי מנוצל לרכישת ציוד כדוגמת מכונות כלים, מכשירים, מנופים, הנורים העשיתיים וכו' מבלגיה, מאז פתיחת קו האשראי הוא הוגדל ב-250 מליון פר"ב לאחר ניצול ה-500 מליון פר"ב שאושרו. בעצם ימים אלה אישרה מועצת הדוקטוראר פתיחת קו אשראי נוסף בסך 500 מליון פר"ב לתקופה של 3-5 שנים בהתאם לאופי המוצרים (3 שנים לחמרי גלם ו-5 שנים למוצרים מעובדים), מזה רבע למוצרי צריכה וחמרי גלם במיגבלה של עסקות מינימליות של 1 מליון פר"ב. לעסקה. האשראי ינתן לבנק לאומי. הריבית היא ריבית לייצוא הנקבעת ע"י פול של מערכת הבנקים הפרטית ומוסדות המימון הממשלתיים ומופחתת בשעור ההשחפתות של קרן ממשלתית בלגית לסבסוד שערי ריבית לייצוא ותסתכס בערך ב- 8%.

(ב) בנק לאומי לישראל פתח מצדו לאחרונה קו אשראי נוסף בהיקף 300 מליון פר"ב.

(ג) בנק לספנות קיבל מימון מיוחד מבנק למברס לתקופה של 4 שנים לרכישת 3 דוברות ונגררים בבלגיה. היקף העסקה 176.51 מליון פר"ב בריבית של 8.6% ל-4 שנים החל מספטמבר ש.ז.

6. העופה - לשתי החברות החעופה הלאומיות "סבנה" ו"אל-על" שתי טיסות שבועיות ישירות בין בריסל ולוד. "סבנה" תובעת מזה שנים להוסיף טיסה שבועית שלישית אך התביעה נדחתה עד כה מחשש ש"סבנה" תנצל הזכויות הנוספות למשיכת נוסעים נוספים בקו ניו-יורק-תל-אביב. מו"מ נוסף שקוים לאחרונה (ב-16.5.74) בין רשויות החעופה לא הביא לחוצאות.
7. תיירות. לפי נתוני לשכת התיירות בקרו בישראל ב-1973 12,500 תיירים מבלגיה לעומת 10,450 ב-1972. לגבי 1974 צופים גידול ב-10%. מרבית החנועה הנ"ל מורכבת מיהודים.
8. מפעלים משותפים (שתוף פעולה כלכלי וטכני). שני מפעלים משותפים ראויים לציון, אף שטרם הגיעו לכלל מימוש. האחד בבלגיה והשני בישראל:
- א. התעשייה האווירית. ב-1972 הגתה התעשייה האווירית פרויקט להקמת מפעל לבניה ושיפוץ מטוסים בבלגיה בשותף עם גורמים מקומיים ואמריקנים. ממשלה בלגיה דחתה ההחלטה בנושא בשל לחצים כלכליים ומדיניים אך הפרויקט השאיר רושם בדבר יכולתה התעשייתית והטכנולוגית של ישראל.
- ב. פיתוח רשת החבורה בישראל. לבלגיה הצבר ידע ונסיון בפיתוח רשתות רכבה, רכבת תחתית וכבישים מהירים והביעה נכונות לסייע לישראל בשטח זה. משרד החבורה הבלגי יחד עם מהנדסי החבורה בלגיים (יהודים) מוכן לסייע לנו במחקרים בנושא, אך בשלב בו מצוי הנושא כרגע בארץ, הרושם במשרד החבורה אצלנו שאיננו יכולים להעזר בבלגים. יהיה מקום להסתייע בהם בשלב מאוחר יותר.
9. הסכמים בילטרליים:
- א.. הסכם העופה נחתם ב-30.2.52 ומתחדש אוטומטית.
- ב. הסכם מסחרי ישראל-בנלוקס מ-29.5.58 שהוארך ע"י השוק עד 29.8.72.
- ג. הסכם למניעת כפל מיסים בעניין מס-הכנסה נחתם 9.10.69.
- ד. הסכם להפקה משותפת (קופרודוקציה) של טרטים נחתם ב-1971.
- ה. הסכם להובלה יבשתית בדרכים נחתם בר"ה 15.12.72 ונכנס לחוקף בסוף 1973.

הוכן 12.8.74

א. סביר

1. המצב הכלכלי ברפ"ג

עם התפטרותו של ברנדט והחלפתו ע"י הלמוט שמידט במאי ש.ז. היתה הערכה שהחילופים יביאו לזעזועים כלכליים ופיננסיים. לפי הצהרות מפי אנשי הקואליציה צפוי עדכון הרפורמה בתחום הכלכלי, פיננסי וחברתי ופירוש הדבר בדרך כלל קיצוצים בתקציב, כרגיל הדבר נעשה משקולי בחירות אלא שעכשיו יש לקיצוצים סיבות פיננסיות כי קשה לגשר על הפער הכספי שבוצר על ידי משבר האנרגיה, פעולות למיתון האבטלה הסטרוקטורליות ועלויות השכר. בתקציב הצבורי צפוי גרעון של 20.000 מליון מרק ל-1974, ולא בראה מהיכן יכוסה.

המדיניות הכלכלית הגרמנית עומדת בפני קשיים שבגרמו עקב הגבלות היבוא באיטליה שהשפיעו על החקלאות הגרמנית ותעשית המכוניות והחשש שצרפת ובריטניה ילכו בעקבותיה. 3 מדינות אלה קולטות 30% מהיצוא המערב גרמני. ב-1973 היה עודף ביכר במאזן המסחרי (33.000 מליון מר"ג), אך לעומתו יש גרעון של 11.000 מליון מר"ג בתיירות.

יתרות המטבע בגרמניה הן גבוהות ביותר 90.200 מליון מר"ג בסוף מרס 1974 ולכן אין חוששים מקשיים במאזן התשלומים אפילו אם תחול ירידה תלולה ביצוא ועליה ביכרת במחיר הדלק המיובא. ל-1974 היא עודף יצוא של 40.000 מליון מר"ג.

הדבר המדאיג הוא רמת התעסוקה. עוד לפני הטלת ההגבלות באיטליה היתה צפויה אבטלה של 450.000 בפש בממוצע ב-1974 לעומת 273.000 ב-1973, ובמרס הגיעה רמת האבטלה ל-560.000 בפש (2.6%) וכשעוד כמחצית מספר זה מועסקת בעבודות ארעיות בתעשית המכוניות, הטכסטיל וההלבשה.

המצב הכלכלי לטווח קצר תלוי במידה רבה בהזמנות מחו"ל. לגבי מדיניות האשראי בשקלה נטישת המדיניות המגבילה ובמקומה נעשים נסיונות לספק את דרישות ההון המוגדלים של הרשויות הצבוריות עקב עליות הוצאות השכר ותוכניות התמיכה כנגד האבטלה. הדבר גורם ללחץ לעלית שער הריבית ל-12% (לעומת שער נומינלי של 10%).

הסכמי השכר החדשים כוללים עליות ב-13-14% ורמת השכר בפברואר הינה ב-12.5% גבוהה מאשתקד בעוד שהפריון עלה רק ב-5%.

ל-1974 כולה צופים השלטונות עליות מחירים של 10% לצרכן אם כי בחודשים נודדים המחירים עשויים לעלות ביותר משעור זה.

2. יחסי סחר ביילטרליים

להלן טבלת בתובים השוואתיים של הסחר הביילטרלי (סחורות במליוני דולר)

השנה	1971	1972	1973	1-6/1974
יבוא	232.0	225.2	511.8	344.2
יצוא	90.2	103.5	136.9	71.4
פער	141.8	121.7	374.9	-

בתרבים אלה מעידים על שיפור ביכר במאזן המסחרי בשנת 1972 לטובת ישראל שהתבטא בצמצום הפער בכ-20 מליון דולר, לעומת זאת חלה החמרה ביכרת בפער ב-1973 כשהיבוא גדל ב-127% בעוד שהיצוא גדל רק ב-32%.

הערה - ההגדלה הניכרת ביבוא ¹⁹⁷³ נובעת מרכישת 6 כלי שיט בהוצאה של 134.71 מליון דולר, גידול במוצרי ברזל (פי 2.5) הגדלת יבוא מכונות וכלי רכב (פי 2) במוצרים כימיים (פי 2), מוצרים פלסטיים (+80%), סיבים (+70%), חלקי מכונות (+50%)

מוצרים עיקריים ביבוא 1973. אניות וכלי שיט (134.7 מליון דולר), חלקי מכונות לתעשייה 78.22 מליון דולר, מכונות בוסעים ומסחר 63.63 מליון דולר, מוצרי ברזל ופל 50.5 מליון דולר, ציוד חשמלי לתעשייה ולבית 38.73 מליון דולר, חוטים ואריגים סינטטיים 17.0 מליון דולר, כימיקלים אורגנים ואנאורגנים 16.77 מליון דולר, מוצרים פלסטיים 12.85 מליון דולר, מכשירי מדידה וחלקיהם 8.94 מליון דולר, מתכות יקרות 7.26 מליון דולר, מוצרי נחושת, זכוכית, נייר, גומי ומוצרי מזון.

מוצרים עיקריים ביצוא 1973. יהלומים מעובדים (33.4 מליון דולר), פירות טריים (תפוזים, אשכוליות, אגוזים, תות שדה) 28.06 מליון דולר, מוצרי ברזל ופלדה 11.22 מליון דולר, בדים סרוגים 10.30 מליון דולר, מוצרי הלבשה 5.96 מליון דולר, מיצים ותרכיזי הדרים 7.02 מליון דולר, פרחים 6.09 מליון דולר, אריגי כותנה 3.81 מליון דולר, פרוות 3.00 מליון דולר, מעילי עור 3.48 מליון דולר.

במטרה לפתח את הסחר בין שתי המדינות השתתפה ישראל ב-1973 ב-10 ירידים כלליים ומקצועיים ברפ"ג - יותר מאשר בכל מדינה אחרת. גרמניה מתמודדת עם אנגליה על השגת הבכורה בסחרה של ישראל עם מדינות הקהיליה וב-1973 למעשה עלתה על אנגליה כמקור ראשון במעלה ליבוא באירופה (אך זאת רק עקב יבוא האניות). גם כשוק יצוא היא הולכת ומשתווה לאנגליה. מגמה זו במשכת גם במחצית 1974 (גרמניה עולה על אנגליה כמקור ליבוא אך נופלת ממנה כשוק יצוא).

סיוע. בסוף שנת 1960 סוכם בשיחות אדנאואר - בן גוריון על סיוע גרמני לישראל בצורך הלוואות לסוחר ארוך ובתנאים נוחים. דובר על סכומים שנתיים שיצטברו עד לחצי מיליארד דולר. גרמניה הכחישה שהיה סיכום כזה, אך החל משנת 1966 החלה ישראל לקבל הלוואות שנתיות. בשנים האחרונות, קיבלנו מדי שנה 140 מליון מר"ג לשנה (המילווה השנתי ל-1974 נתקבל על שני חלקיו בעצם ימים אלה).

בסה"כ נתקבלו כ-1.700 מליון מר"ג שכ-200 מליון מהם כבר נפרעו. תנאי ההלוואות השתפרו במשך השנים ומרביתן נתנו לסוחר של 30 שנה ושמועד פרעונן חל לאחר 10 שנים ובריבית של 2-3% לשנה (זאת בשעה שתנאי המלווה מארה"ב הולכים ונעשים גרועים משנה לשנה).

ההלוואות מיועדות לסיוע כלכלי ולעזרה בפיתוח המשק.

בשנים האחרונות דורשת ממשלת רפ"ג פרוט מראש על השימושים שיעשו בכ-20 מליון מר"ג מתוך המלווה השנתי ומסרבת לאשר פרויקטים בשטחים שמעבר ל"קו הירוק". מדי שנה מתעוררים חששות שתבאי ההלוואות יוחמרו, ואף השנה היו שמועות ששערי הריבית על המלווה בסך 20 מליון דולר הועלו.

פיצויים. תושבי ישראל מקבלים כיום פיצויים אישיים מרפ"ג המסתכמים בממוצע בכ-250 מליון מר"ג לשנה. כן ניתנים מענקים חד פעמיים של כ-100 מליון מר"ג לשנה מהקרן לנזקי בריאות. בעת ביקור ברגדט תבענו לאפשר קבלת פיצויים ליהודים שעזבו את מזרח אירופה אחרי ה-31.12.1965 חלקם של אלה נמצא בארץ, ועם הגברת העליה ממזרח אירופה עתיד מספרם לגדול. ההערכה היא שגרמניה תצטרך לשלם להם סכום של כ-100 מליון מר"ג לשנה. גרמניה הכירה בתביעה זו והממשלה החדשה אף כללה פיסקה בנושא זה בנאום התקציב החדש.

3. השקעות. בנושא זה חלה התפתחות ניכרת בשנים האחרונות, בעיקר מצד משקיעים יהודיים, ממשלת רפ"ג בותבת ערבות פוליטית להשקעות בארץ עד לסכום כולל של 200 מליון מר"ג. תקרה זו נראית לנו נמוכה מדי ואנו נמצאים במו"מ להעלאתה ולשיפור תבאי ההסכם לביטוח השקעות לפי הדגם שנוהגת רפ"ג ביחסיה עם מדינות מתפתחות. רוב ההשקעות בשנים האחרונות היו בבתי מלון. רפ"ג איבה מכירה בישראל כמדינה מתפתחת, אך כוללת אותה ברשימת המדינות הבהבות מחוק בענין מסים החלים על השקעות המיועדות לסיוע בפיתוח.

4. הסכמים בילטרליים

א. הסכם למניעת כפל מס הכנסה ומס ירושה ומס עסקים נחתם בשנת 1962 ותוקן לאחר שהתברר שאינו עונה על צרכינו. יתכן ויהיה צורך לתקנו שוב.

ב. הסכם לעזרה הודית בשאלות משפטיות בענייני מכס נחתם בין שרי הממשלות.

ג. הסכם בענין קו-פרודוקציה של סרטים נחתם במאי 1971 ועשוי לתרום לקדום ענף זה בארץ.

ד. הסכם תעופה נחתם ב-12.2.71 (ראה סעיף 5).

ה. במשכו המגעים לקראת פתיחת מו"מ לחתימת הסכם לתובלה יבשתית שיאפשר העברת גוררים ונגררים אל ודרך גרמניה. הסכמים מקבילים הושגו עם מדינות אחרות באירופה. המו"מ בתקל בקשיים כשהגרמנים טוענים שממילא הם בותנים לנו הקלות ואין צורך בהסכם. לאחרונה הסכימו לפתוח במו"מ ואנו מקוים שיקויים במשך הסתו ש.ז.

ו. מתקיימים בירורים שוטפים בנקורים הדדים להשגת הסכם ביטוח השקעות (ראה ס' 3).

5. יחסי תעופה. הסכם אירי נחתם ב-12.2.71 ונקבעו 6 טיסות לשבוע לכל אחד מהמובילים אל-על ולופטהאנזה בין ישראל וגרמניה. לאור הגידול המתמיד בתנועה (בערך ב-40% לשנה לעומת השנה הקודמת בשנים 1968-72) ביקשה אל על הגדלת התדירות ל-10 לשבוע, מה עוד שכ-20 אחוז מכלל התנועה בין גרמניה וישראל הוא בידי ט.ו.א.-מוביל אמריקאי, כמו כן ביקשה אל על להחליף המטוסים למטוסי ג'מבו (747) ולהגדיל הטיסות המיוחדות. שיחות התקיימו בין חברות התעופה בארץ במאי 1973 ושוב בסוף אוגוסט 1973. הגרמנים חולקים על הערכותינו לגבי גידול התנועה ומכיון שאין להם עדיין מספיק מטוסי 747 התנגדו לבקשתנו להחלפת המטוסים. שיחות על התעריפים בין החברות התקיימו גם במאי ש.ז.

ב-1974 התעוררו שתי בעיות תעופתיות בולטות:

1. ביטול הזכות להטענה מחדש של תוצרת חקלאית המגיעה לגרמניה באל על ומיועדת למדינות מעבר לה. לאחר התערבותנו הוסדר העניין.

2. עביון טיסות השגר של צלייזים מגרמניה לירושלים - ממשלת ישראל לא נענתה לבקשה לאשר טיסות שכר לחברה גרמנית והציעה לבצע הטיסות באותם תנאים על ידי אל על. טיסות הבכורה עומדת להתבצע בקרוב אלא שצופים קשיים מדיניים בשל מיקום שדה התעופה של עטרת.

נערך ב-14.8.74

על ידי א. סביר

א. המצב הכלכלי בהולנד

המשק ההולנדי עומד בפני שתי בעיות עיקריות: אינפלציה גוברת ואבטלה שאיננה ניתנת לחיסול.

האינפלציה הולכת וגוברת והגיעה לשלב שניתן לתארו כאינפלציה מושלמת. שלב שבו בנסשת התקווה שניתן יהיה לצמצם את שיעור האינפלציה. להיפך, מעריכים ששיעור האינפלציה יגדל וכל התחזיות וההחלטות מתבססות על הערכת זו. ל-1974 צפויה עליה של 10-12% לעומת 8.6% ב-1973. האינפלציה היא בשכר ומחירים ובשנים 1969-1973 עלה השכר לעובד ב-135% לשנה והמחירים ב-6.5% לשנה. שיעור התעסוקה הינו במוך בשל חוסר נטיה סטרוקטורלית להשקיע, מאחר והתקבולים הממשיים והצפויים על השקעות אינם מעודדו רמת השקעות מספיק גבוהה להבטחת רמת תעסוקה משביעת רצון. גם מקורות תעסוקה בוספים המסופקים על ידי הממשלה אינם מספיקים לפתרון הבעיה.

האבטלה המשיכה לעלות והסתכמה ב-117,000 נפש ב-1973 ועמדה להגיע ל-130-135,000 ב-1974. הבעיה הוכרה כקשה ביותר לפתרון מכל תקופה מאז המלחמה. בפח ההשקעות התעשיתיות בבכסים קבועים היה במוך והסתכם ב-1973 ב-7%. שיעור דומה צפוי ל-1974. מיכון היצור ב-4 השנים האחרונות גרם להעלמות 75,000 משרות וענף הבניה הושפע לרעה על ידי עליית שיעורי הריבית.

סחר החוץ של הולנד עומד ללא כל פרופורציה לגודל כלכלתה. הולנד היא מדינה קטנה (13.5 מליון תושבים) אשר ביססה עצמה בשנים האחרונות בצורה בולטת בקהילת הכלכלית האירופית. היא אחת המדינות המערביות המעטות שהגן בעלות מאזן מסחרי חיובי וזאת למרות העליות המטאוריות במחירי הדלק וחמרי הגלם האחרים.

גם השנה חל שיפור גדול בחשבון השוטף של מאזן התשלומים כאשר כושר התחרות של הולנד היה מספיק חזק כדי לאפשר פיתוח משביע רצון ביצוא, לכל 1974, צופים גידול מצומצם הביקור הזר לעומת עליה ניכרת (25%) במחירי מוצרי יבוא, כתוצאה מכך תחול ירידה של 6% או כ-5,000 מליון פלוריינים בתנאי הסחר של הולנד כשמחצית הירידה מיוחסת לעליות מחיר הדלק והשביה מורכבת מגורמים מחזוריים. חלק גדול מהירידה הזו ינתן לביטול אם אפשר יהיה לעלות את מחירי הגז הטבעי ההולנדי, תוך צמידות לעליות מחירי הנפט (הולנד הנה המדינה היחידה בקהיליה האירופית שהיא יצואן אנרגיה). העודף הצפוי בחשבון השוטף במאזן התשלומים בין 2,000 - 2,500 מליון פלוריינים ולכן הירידה במעמדה החיצוני של הולנד ב-1974 בהשוואה ל-1973 תהיה ביותר מ-4,000 מליון פלוריינים.

דורבות המטבע של הולנד באמצע אפריל 1974 הסתכמו ב-20,000 מליון פלוריינים, על בסיס המחיר הרשמי לזהב.

לאחר הפסימיזם לגבי המצב הכלכלי בראשית השנה, ישנה אופטימיות זהירה לגבי הסכויים במחצית השניה של 1974. יש גידול הבקוש לכל ענפי המשק (פרט לטכסטיל) ובמיוחד בענפי המכניקה והמספנות, גידול הביקוש מקורו בעיקר מערב גרמניה שהסחר עמה המהווה 35% מכלל סחורה של הולנד גידול זה מאזן את הקטנת היצוא לאיטליה עקב הגבלות היבוא שם והקטנת ההזמנות מבריטניה. הפלורין ההולנדי נחשב כיום יחד עם המרק הגרמני והפולק השוויצרי למטבע הקשה של אירופה ובמצא דרך קבע בלחץ לתסוף לעומת מטבעות אירופיים אחרים.

ג. סחר בילטרלי (במליוני דולר)

השנה	1971	1972	1973	1-6/1974
יבוא	77.2	81.2	165.4	96.8
יצוא	57.7	68.4	97.8	69.1
פער	19.5	12.8	67.6	-

מוצרים עיקריים ביבוא: (1973 סה"כ 165.4 מליון דולר) יהלומים גלמיים (65.75 מליון דולר), חומרים כימיים (8.3 מליון דולר) חלקי מכונות (5.6 מליון דולר), מוצרי מזון (6.34 מליון דולר), מכשירי חשמל (4.9 מליון דולר) מתכות (3.72 מליון דולר), מוצרי פלסטיק (4 מליון דולר) כלי רכב (2.6 מליון דולר) חלקים למכשירי מדידה (2.2 מליון דולר), שמני מאכל (2.5 מליון דולר) שקים 1.4 מליון דולר.

הערה - השנה גם ברכשה אביה (מיכלית בת 225.000 טון) בסכום של 34.57 מליון דולר. הוזמנה ב-1972 וסופקה ב-1973. ממשלת הולנד השתתפה במימון הריבית וישראל חסכה בכר 4.5 מליון דולר.

מוצרים עיקריים ביצוא: (ב-1973 סה"כ 97.8 מליון דולר).

יהלומים מעובדים (70.44 מליון דולר) פירות טריים (תפוזים, אשכוליות, לימונים, תות שדה ואבוקדו (4.7 מליון דולר), מיצי הדורים (3.17 מליון דולר) תכשירים כימיים (2.27 מליון דולר) שמני מאכל (2.10 מליון דולר) סריגי כותנה וצמר (1.86 מליון דולר) מלבושי נשים (1.3 מליון דולר) מכנסי גרב (1 מליון דולר) דשנים והנוגנים וביטרטי (1.24 מליון דולר).

יחסי הסחר הביילטרליים עם הולנד היבט שטח שבו חלה התקדמות בולטת בשנים האחרונות לטובתנו. ההתקדמות שבמשכה במידה פחותה ב-1973 ובמשכת ביתר שאת במחצית ש.ז. הדבר התבטא ב-1971-2 בגידול מתון ביבוא לעומת גידול ביכר יותר ביצוא ועל ידי כך צמצום הפער המסחרי. מ-1971 ל-1972 גדל היבוא 5% לעומתו גדל היצוא ב-18% והגרעון קטן

מ-19.5 מליון דולר ל-12.8 מליון ב-1973 השתנה המגמה והיבוא גדל ב-61% (כלי אניות) בעוד שהיצוא גדל ב-43% בלבד והפער קפץ ל-33 מליון דולר גם לאחר קפיצה זו מכסה היצוא מישראל כ-60% מהיבוא ממנה וזהו אחוז גבוה מאד בהשוואה לסחרנו עם יתר מדינות הקהילה.

בשנים שעברו לא נמנתה הולנד ברשימת מדינות היעד של היצואן הישראלי וזאת למרות רמת הצריכה הגבוהה בה. התיסופים האחרונים שחלו במטבע ההולנדי הגבירו יותר מכל את כדאיות היצוא להולנד וכן הוגברו בשנה-שנתיים האחרונות מאמצי קידום היצוא להולנד שהתבטאו במספר אירועים מקצועיים כגון שבוע האפנה, ותערוכות אופנה, חפצי חן ומזון שהביאו לתוצאות המתבטאות בסטטיסטיקות.

הולנד תופסת ב-1973 מקום שלישי (אחרי בריטניה וגרמניה) ביצואנו לקהילה ושומרת על מקומה זה גם במחצית הראשונה של 1974. בתחילת ש.ז. חלה עליה תלולה בכלל היצוא להולנד ובמיוחד ביצוא התעשייתי. חלק מהעליה (25% בממוצע) ניתן ליחוס לעליה במחירים ולא בכמויות. ביבוא מהולנד ובמיוחד של חמרי גלם וציוד תעשייתי כבד חלה ב-1973 עליה ניכרת אלא שהבעיה הופכת יותר ויותר קשה והעתיד אינו נראה ורוד.

גם הפוטנציאל ההון הערבי גורמים לזהירות מופלגת אצל הקורבצורים הגדולים בהולנד בכל הקיים ביחסים עם ישראל ויש לעשות להשגת המוצרים הדרושים לבנו על ידי קו אשראי ליבוא ציוד תעשייתי או על ידי ריכוז הקניות דרך חברות מסחר מקומיות שיתרכזו בסחר עם ישראל.

ג. השקעות. הולנד בזהרת בדרך כלל מהשקעות במדינות חוץ. בשנה האחרונה היתה השקעה רק בענף המלונאות מלון מצדה בערד. לעומת זאת בפוצה יותר הצורה של חתימת הסכמי ידע עם חברות ישראליות וחברות הולנדיות הסכמים עם חברות ישראליות בנושאי מנועי חשמל, אביזרי בקרה להידראוליקה, הדפסת בדים ומכשירים אלקטרו-אופטיים. הרחבת הסכמי הידע צריכה להיות מטרה רצינית לתעשייתנו שכן התעשייה ההולנדית גדולה מתקדמת ומסודרת וממנה ניתן לרכוש ידע, לעומת זאת, אצלנו מפעלי התעשייה קטנים ומשקיעים מעט במחקר ופיתוח.

ד. אשראי. היתה התעניבות מצד האוצר בקבלת אשראי לקניות מהולנד, אך הוברר שלמרות קיום המכשירים לכך בהולנד (קרן למימון יצוא המסבסדת יצוא באשראי לתקופה של מעל ל-3 שנים על ידי הורדת שער הריבית ב-7-8%. שער הריבית הבסיסי הוא בסביבות 10%) התבאים די קשים ובסיבנו להשיג אשראי בוח יותר במסגרת הסדר מיוחד. לאחרונה (יולי 1974) ביקרה כאן קבוצת אנשי עסקים ובנקאים מהולנד בקשר לפתיחת קו אשראי לבתי הזקוק ולחברות הקשורות אתם. ההצעה המקורית דיברה על הלוואה של 20 מליון דולר ל-8-9 שנים בריבית 7 3/4% כאשר התשלום יחל מהשנה הרביעית. במהלך הביקור הציעו ההולנדים אשראי לטווח בינוני 3-10 שנים בריבית 11.5% כאשר אחרי 3 שנים ניתן לבדוק

היחסים הכלכליים צרפת-ישראל

1. המצב הכלכלי בצרפת

צרפת עומדת כמרבית שותפותיה בקהיליה בפני בעיות אינפלציה, וגרעון במאזן התשלומים ובמידה נחותה בפני בעית אבטלה. בתחילת השנה היו היו התחזיות הכלכליות של ממשלת צרפת לעודדות יחסית וזאת למרות משבר האנרגיה. הדבר התבסס על הצלחת בניוד הפרנק שהביאה בינואר-פברואר ש.ז. להגדלת יחידות המטבע גרעון (35%) מסחרי בינואר של 500 מליון פרנקים בלבד תוך עליה ניכרת בייצוא לעומת ינואר אשתקד, ורמת אבטלה של 137000 נפש במקביל להגדלת הביקוש לעבודה מצד מפעלים עקב החזיה להגברת הייצור. באשר למחירים, העליה ב-1973 היתה ב-8.5% ונמלה מזו שברפ"ג בריטניה איטליה וצרפת. בינואר-פברואר חלה אמנם עליה ניכרת (1.5% לחודש) אך ציפו שקצב העליה בחדשים הבאים ימחת.

מגמה הגברת פעילות המשק נמשכה במשך כל השליש הראשון של השנה (4% +) למרות חולשה מסוימת בענף המכונניות וכחוצאה מכך היתה רמת העסוקה גבוהה ולא ניכרה ירידה בבקוש בשוק העבודה. הייצוא המשך לגדול (ב-19%) לעומת השליש האחרון של 1973 וב-37% לעומת השליש הראשון של 1973, אך הגרעון המסחרי הלך וגדל ולאקד גרעון של 1.5 מיליארד פרנק בפברואר ובמרץ ש.ז. הוא עלה בחדשים האחרונים ל-2-3 מיליארד פרנק לחודש. גם שיעור עליות המחירים היה ניכר והסתכם ב-1.6% לחודש. לאור זאת הוחלט בתחילת יוני 1974 על שורה של צעדים במטרה לספוג אמצעי תשלום מן הצבור (מבעלי הכנסות גבוהות ומחברות ומפעלים) וזאת ע"י הטלת מיסים נוספים, פיקוח חמור על האשראי (תוך הקלות באשראי לערוד הייצוא) ועודד החסכון. בתחום התקציב - עקור עודפי ההכנסות כטס ערך מוסף, צמצום כחוצאות הממשלה ועריכת תקציב מאוזן ל-1975.

כן הועלו מחירי הדלק ב-5% תוך סבסוד התחבורה הצבורית בעודפי ההכנסות כחוצאה מההעלאה ע"ס לשמור על מחירים יציבים. יחד עם זאת הופעלה אהקצבה פיזית של דלק לחימום ופיקוח על עצמתו בבנינים (20%) כל הצעדים הללו אינם פוגעים בסחר החוץ של צרפת.

לקראת 1975 הוגש בסוף יולי תקציב מאוזן שיוגדל רק ב-13.8% וכלל קיצוצים ניכרים בכל השטחים (פרט לבהי-חולים, הוכניות לזקנים, סכר אנשי צבא וסלפונים) כולל קיצוץ פרויקטים של יוקרה. התקציב מכוסס על הערכה של גידול בחוצר ב-4.9% ועלית מחירים ב-8.9% הנראית לרבים אופטימית מדי. מוסחי או.אי.סי.די. מעריכים שהאינפלציה ב-1975 תהיה כ-12% ושלכל שנה 1974 יגיע שיעור עליה המחירים ל-15%.

2. יחסים מסחריים בינלאומיים

ישראל וצרפת חתמו על הסכם מסחרי ביניהן ביולי 1953. עם התקשרותה של ישראל עם הקהילה ב-1 לאוקטובר 1970, בוטל אותו חלק בהסכם הדן במוצרים תעשייתיים ונשאר בתוקפו החלק הדן במוצרים החקלאיים בלבד.

2.1 הסחר עם צרפת התפתח בהתמדה בעשר השנים האחרונות הן בשטח היבוא והן בשטח הייצוא, להלן הנתונים במיליוני דולרים :

השנה	ייבוא	ייצוא	גרעון
1963	30.99	15.18	15.8
1971	83.7	45.0	38.7
1972	94.65	54.78	39.86
1973	129.71	65.90	63.81
1-6/1974	76.1	45.6	—

2.2 הייצוא לצרפת גדל ב-1972 ב-32% לעומת 1971 והייבוא מצרפת ב-11%. ב-1973 השתנה המאזן לרעה. הייצוא מצרפת גדל ב-37% לעומת 1972 בעוד שהייצוא לצרפת גדל ב-20.2% בלבד. הפער עשוי להצטמצם במקצה ב-1974 (לפי הנתונים למחצית השנה).

2.3 בין מרכיבי הייצוא לצרפת מהווים המוצרים החקלאיים 33-35% ואילו החלק הגדול מורכב ממוצרי תעשייה. מוצרי הייצוא העיקריים לצרפת הם: פרי הדר, פירות וירקות טריים אחרים, מוצרי מזון מעובדים ובהם בשר ארז וכבד ארז, גרבוניס סרוגים, כימיקלים - בעיקר אשלג, יהלומים מלוטשים, ציוד אלקטרוני ומנועי מטוסים.

2.4 מוצרי הייבוא העיקריים מצרפת לפי סדר גודלם הם: כלי רכב, מכונות וציוד, מתכות ובעיקר פלדה בצורות שונות, כימיקלים, סיבי טקסטיל סינטטיים, מוצרי מזון (סוכר) ועצים.

2.5 חלקה של צרפת בסחר החוץ הכולל של ישראל ובסחר שלה עם הקהילה בשנת 1973 היה כדלהלן :

- (א) מסך הכל הייבוא הישראלי - 4.4%
- (ב) מסך הכל הייצוא הישראלי - 4.6%
- (ג) מסך הכל היבוא מהקהילה - 8.1%
- (ד) מסך הכל הייצוא לקהילה - 11.8%

2.6 בעוד שהייבוא מצרפת נהנה ממעט ייבוא חופשי בשוק הישראלי, דבר המאפשר לצרפת להגדיל בהתמדה את מכירותיה בארץ, אין הדבר כן לגבי ישראל. ישנם מוצרי הקלאות ומזון מקומיים כגון שימורים וירקות מיובשים וקפואים שאינם נהנים מאותן ההקלות בייצוא לצרפת.

2.7 צרפת עדיין נוהגת להטיל הגבלות כלתי מכסיות על ייבוא מוצרים חקלאיים מסוימים והגבלות עונתיות, דבב המגביל את ייצואנו במוצרים אלה. צרפת מצידה יכולה להגיע בייצואה לממדי הייצוא מגרמניה, אנגליה ואיטליה והדבר תלוי רק בפעילותה של היצואנים הצרפתים בשוק הישראלי. משטר היבוא הליברלי והבלתי מפלה של ישראל מעניק לצרפת ולשותפותיה המסחריות אפשרויות שוות.

הרחבת ייצואנו לצרפת, למרות המגבלות הקיימות בה, תלויה בראש ובראשונה במאמציו אנו ובעיקר באפשרויות ההסתקה.

3. הסכמים בילטרליים

- (א) הסכם העופות נחתם ב-29 באפריל 1952.
- (ב) הסכם מסחרי ופיננסי נחתם ב-10 ביולי 1953.
- (ג) הסכם להפקה משותפת של סרטים נחתם ב-28 באפריל 1970 ונכנס לחוקפו ב-15 בדצמבר 1972.
- (ד) הסכם החכורה יבשתית נחתם באפריל 1972 ונכנס לחוקפו ב-1 בנובמבר 1973.
- (ה) הסכם למניעת כשל מיסים על הכנסה והון נחתם ב-20 ביוני 1963.

4. השקעות צרפתיות בישראל

ההשקעות המאושרות בהשתתפות משקיעים מצרפת הסתכמו בשנים 1961-1972 ב-245 מיליון ל"י. סכום זה כולל השקעות במטבע זר בסך 30.3 מיליון \$ מכין המפעלים התעשייתיים שהוקמו או הורחבו בהשתתפות משקיעים מצרפת בסכססיל - מפעלי "גבור" בע"מ, גרב-יפה (עפולה-נצרה) ופרנסטיקס - חשייה אריגי ז"קור בע"מ - ח"א.

בעור ומרוות : ישראלפורס - עבוד מרוות (יבנה)
חל-עור, ייצור עור הלבשה (יבנה)

כמיה : "פלנטקס" בע"מ מפעלים כימיים ופרמצבטיים נתניה.
"סיקא" - מפעלים כימיים לישראל בע"מ ח"א.
פריקלאס - מפעל ליצור מגנזיום-אוקסיד (לבנים חסינות אש) - ערר.

מחכת : מנועי בית שטט בע"מ (טורבומקה) בית-שטט.
אלבר בע"מ מפעל ערגול למחכות אל-ברזליות, גן מנשה (ע"י נתניה).
בנוסף לכך השקיעו משקיעים מצרפת בהקמה והרחבת כחי מלון ובענפי שירותים אחרים.
ב-1973 הושקעו ע"י משקיעים מצרפת כ-2.5 מליון ל"י ו-4.63 מליון \$ בסה"כ ב-20 חוכניות השקעה מאושרות, הפירוט הבא :

הלבשה ועור (כ-2.2 מליון דולר), כמיקלים 24000 \$, מחכת 20000 \$, ו-58000 ל"י, מכונות
2.4 מליון ל"י ועור 571000 \$, חעשיות אחרות 118000 \$, נכטים ולא-נייד 62000 \$,

בתי מלון \$ 445000, שירותים \$ 571000 ובמוסדות פימון \$ 60000.

היוזמה בשטח זה מוגבלת כיום לתעשינים ומפעלים קטנים בבעלות יהודית ובהיקף צנוע יחסית. הרחבת שווקי פעולה תעשייתית והשקעות חלוי גם בתעשייה בארץ ובמידה התענינותה בתעשייה הצרפתית כגורם אותו כדאי לשחק פעולה ושממנו יס' למשך השקעות. ביטוי של רצון מדיני לעדור פעילות עם ישראל יצור אורה נוחה יותר בקרב תעשינים משני הצדדים ובעיקר בצרפת.

5. אשראי

הסכם על פתיחת קו אשראי נחתם ב-1970 בין קבוצת בנקים צרפתיים (בראשם עומד *LA Caisse d'Epargne Financière*) לבין הבנק לפיתוח התעשייה, לפיו העמידו הצרפתים אשראי בסך 50 מיליון פראנק צרפתי (כ-10 מיליון \$) לקניית ציוד תעשייתי בצרפת. ההסכם הוארך מדי פעם עד ה-30.6.74 אך נוצלו מכנו רק כ-10 מיליון פר"צ (כ-2 מיליון \$). על פי בקשתו של הבנק לפתוח התעשייה מטפלים כעת בהארכת חוקפו של ההסכם לשנה נוספת ובמסגרת המו"מ ולאחר מכן אנו מתכוונים לנסות ולהשיג שטור תנאי האשראי, הגדלת היקף האשראי וחסכת התנאים אפשרית, אך דורשת הסכמתה ועדודה של ממשלת צרפת.

6. בונדס

קיים אזור מיוחד מהאוצר הצרפתי למכירת בונדס בצרפת בסכום של 12 מיליון פר"צ לשנה בתנאי דיסקרטיות קמדיניים. ב-1971-72 נמכרו בונדס בסכום של 1.5 מיליון דולר, ב-1972-73 - 600 אלף וב-1973-74 - 1.5 מיליון דולר. (השנה שבמסגרתה ניתן למכור בונדס בצרפת היא מחציתה אוקטובר 73 ועד סוף ספטמבר 1974).

7. תעופה

הסכם תעופה בין ישראל לצרפת נחתם, כאמור, ב-29 באפריל 1952. בכפיפות להסכם זה חתמו שתי החברות הלאומיות אייר פראנס ואל-על על הסכם לשיחוף פעולה. ההסכם הראשון שנחתם ב-1967 לחמש שנים איפשר הפיכת פאריס לשער לטיסות אל-על לארה"ב. השני שנחתם במרץ 1972 הרחיב את זכויות הטיס מעבר לפאריס גם לדרום-אמריקה וקנדה, קארקס-קירסאו, לימה או סנטיאגו, בואנוס-אייר, מונטבידאו. הסכם זה מאפשר לאל-על טיסות כלי-מוגבלות מעבר לפאריס לארצות הברית ולדרום אמריקה (דבר החשוב לנו לפתיחת הקו אליה), ולאיייר פראנס הוא מאפשר טיסות בלתי-מוגבלות מעבר לתל-אביב לטוקיו. אל-על מקיימת שבע או שמונה טיסות לשבוע לגיו-יורק דרך פאריס, ואיייר פראנס מקיימת שלוש טיסות לשבוע לטוקיו דרך תל-אביב. יחסי התעופה מתנהלים ללא תקלות.

8. הצקות להרחבת קשרינו הכלכליים עם צרפת

הרחבת קשרינו הכלכליים עם צרפת צריכה להיות קשורה, בנוסף למאמציו אנו, בהשגת ברכתה הגלויה של ממשלת צרפת. ולשם כך מציעה השגרירות אחת מהדרכים הבאות:

א) חתימת הסכם כלכלי-פיננסי אשר יהווה מעין מכתב כוונה של הצדדים. הסכם

יכול לכלול לדוגמה מצד ישראל כוונה להזמין בצרפת (או 1973) הזמנות) מפעלים, ידע וציוד, עדוד שחוף פעולה עם חברות נפט צרפתיות בחיפושי נפט בארץ וכו' . מצד צרפת - מתן הלוואה בתנאים נוחים, הכוונה לש"פ תעשייתי-טכנולוגי, עדוד השקעות צרפתיות בישראל ופתוח עסקי קבלנות-משנה .

ב) חיזוק, הרחבתו והפעלתו של ההסכם לשתוף פעולה תעשייתי הקיים במסגרת ההסכם המסחרי (ולשם כך כינוס הועדה המעורבת סמוך לביקור שה"ח הצרפתי בארץ). לנסות ולהשיג "אור ירוק" מדיני לאשראים נוחים - אשראי ממלתי ע"פ הסכם ישיר או עדוד בנקים ממלתיים בצרפת לבוא לקראתנו .

ג) פרק בהצהרת המסותמת בחום ביקורי שה"ח הצרפתי בארץ (או שה"ח אלון בצרפת) בו ידובר על רצון הצדדים לחזק ולהחזיב היהטים הכלכליים .

נערך 14.8.74

ע"א . א. סביר

היחסים הכלכליים ישראל-בריטניה

א. המצב הכלכלי בבריטניה

כנמספר מדינות בקהיליה מתחבטת גם אנגליה בבעיות האינפלציה והגרעון במאזן לתשלומים. המשך עליית מחירי המוצרים במשך חודשי החורף החריפה את בעיית האינפלציה (15.2% בשנה שקדמה לאפריל 1974) והמחירים שהיצרנים הבריטיים הצטרכו לשלם עבור דלק וחמרי גלם עלו בסוף 1973 ב-26%, ב-4% החודשים הראשונים של השנה פחתה העליה והסתכמה ב-3½% בלבד.

גם עליה קטנה זו הספיקה להפעלת ה"מנגנון האוטומטי" שנקבע ע"י הממשלה השמרנית במסגרת מדיניות המחירים וההכנסות (שלב ג'). עליית האינדקס ב-3.4% באפריל 1974 העלתה את סה"כ עליית המחירים מאז אוקטובר 1973 ל-9.8% וחייבה עליית שכר שבועית של לירה ו-20 פנס לשבוע ל-7 מליון עובדים שחתמו על הסכמי שכר הכוללים מנגנון זה, ועוד רבים העולים להצטרף להסדר ע"י הסכמים ריטרואקטיביים. הדבר לא סייע לממשלה שעמדה להכנס למו"מ על "עמקת חבילה" וולונטרית עם האיגודים המקצועיים והתאחדות התעשיינים במטרה לחלק מחדש הכנסות חוך ויהור על שלב ג'.

מאידך, לממשלה מסייעים כמה גורמים:

(1) עליית מחירי המוצרים עברה את שיאה והדבר פועל ליצוב המחירים ולאזון לחצים אינפלציוניים.

(2) ב-4 החודשים הראשונים חלה ירידה ב-1½% בנפח הצריכה והדבר סייע להעברת מקורות ליצור, ואמנם עליית הייצוא לשנה זו עלתה כבר על התחזיות האופטימיות ביותר.

יש אפילו חששות שצמצום הצריכה, וקיצוצי תקציב הממשלה ב-1200 מליון ל"ש ילכו מעבר לדרוש ע"מ לשחרר מקורות ליצוא ולהשקעות ויביאו לירידה בתפוקה ולרפלציה. הממשלה מפריכה חששות אלה וטוענת כי תוכל בעת הצורך להזרים כסף למשך ע"י תקציב נוסף.

חודש שבוע עבודה מלא הביא להתאוששות התעשייה והאופטימיזם לגבי הייצוא גדל אם כי קיימים חששות לגבי הביקוש בסוף השנה, ומתוצאות אינפלציה מואצת. ישנם גם סימנים להגדלה ניכרת בהשקעות (ב-9-10% ל-1974) בתעשייה ובמיוחד בתעשיות העיבוד. מעריכים שאם תנאי הסחר המשופרים ימשכו יבוסל הגרעון המסחרי (פרט לדלק) בראשית השנה הבאה והסטטיסטיקות מראות שיטנם סיכויים לכך. התחזית היא שהגידול בייצוא ימשך חודות למיקומה הטוב של התעשייה הבריטית ע"י לייצא לחו"ל. הכל תלוי כמובן בהמשך האיוון העדין בין הממשלה והאיגודים המקצועיים במישור הפוליטי.

ב. יחסי סחר בילטרליים

בריטניה מהווה הלקוח והספק השני בחשיבותו לשוק הישראלי (אחרי ארה"ב). בשנת 1973 הסתכם הייצוא לבריטניה בכ-10% מכלל הייצוא של ישראל והיבוא ממנה הגיע ל-16% מסה"כ הייבוא.

מוצרי הייצוא העיקריים: מיצים ותרסיסים מהדרים (39.33 מליון \$), פירות טריים (בעיקר הדרים) 28.32 מליון \$, יהלומים מעובדים (20.43 מליון \$), טכטילים (8.3 מליון \$) לבידים (7.96 מליון \$), ירקות טריים וקפואים (4.85 מליון \$), צמנט נחושת ומוצרי נחושת (5.41 מליון \$) דשנים (4.21 מליון \$), וכן חלקי מכונות מוצרי פלסטיק, מוצרי גומי והנעלה.

מוצרי ייבוא עיקריים:

יהלומי גלם ומתכות יקרות (254.75 מליון \$), חלקי מכונות (33.94 מליון \$), כלי רכב וחלקיהם (34.90 מליון \$), כלי שיט (18.66 מליון \$), מוצרי ברזל ופלדה (18.33 מליון \$), מוצרי נחושת (12.57 מליון \$), ציוד חשמלי (15.87 מליון \$) מכשירי מדידה וחלקיהם (6.85 מליון \$), אריגים וחומרים סינטיים (5.69 מליון \$) מוצרי פלסטיק (6.5 מליון \$), תרופות (4.67 מליון \$), וכן מוצרים כימיים, מוצרי גומי קפה וזהב.

להלן הנחונים (במליוני \$)

השנה	1971	1972	1973	1-6/1974
ייבוא	273.5	363.7	483.4	296.5
ייצוא	97.5	110.7	140.3	83.4
פער	176.0	253.0	343.1	—

נחונים אלה מצביעים על הבעיה העיקרית בין שתי המדינות: הגרעון המסחרי הגדול והמתעצם לרעת ישראל (ב-1973 כיסה הייצוא רק 29% מהייבוא). פער דומה לרעתנו קיים גם בחשבון השירותים (סה"כ הפער בשנים 1968/73 הסתכם בקרוב ל-1400 מליון \$) לנוכח חומרת הבעיה העלנו הנושא בדיונים בין הצדדים. תחילה ניסו הכריזים להתחמק מדיון רציני כסענה שמרכיב היהלומים בנחוני הסחר אינו מהווה ייצוא מבחינתם מאחר ואלה הן סחורות במעבר שתמורתן מועברת אל מחוץ לבריטניה. טענהנו הנגדית הייתה כי במחיר היהלומים כלול אהוז ניכר של רווח הנשאר בבריטניה ואפילו ננכה את היהלומים מנחוני כלל הסחר עדיין יסאר יחס של 2:1 לרעת ישראל.

לאחר לחץ מתמיד שלנו, הוחלט בעקבות בקור שר האוצר דאז, פ. ספיר, בלונדון, ושיחותיו עם שרים בספטמבר 1973 להקים קבוצת עבודה בדרג בכיר שהלמד את הכעיה וחציע פתרון.

עברו מספר חדשים והכריזים לא נגשו להקמת קבוצת העבודה, ואז הוחלט להעלות הנושא בדרג הגבוה ביותר ורוה"מ גולדה מאיר העלתה אותו ב-12.11.73 בפגישתה עם רוה"מ א. הית, והלה הבטיח לדאוג להקמתה בהקדם. בראשית שנה זו הוחלט בארץ על צאת שרי

האוצר והמסחר וההעשייה להעלות את הדיונים בנושא זה לדרג ממשלתי יותר גבוה .
כתוצאה מהמשך הלחץ הוקמה בינואר קבוצת העבודה כשראש המשלחת הבריטית עומד
בלאמי , ובראש משלחתנו הציר הכלכלי בשגרירות, י. כץ. פגישתה הראשונה של
הקבוצה התקיימה ב-24.1.74 .

במקביל העלה השגריר בעיית הפער בשיחותיו עם השר הבריטי לענייני הקהיליה ועוזריו
והשר אישר בפני השגריר שהם מודעים לפער הנ"ל ונתן להבין שגורם זה גם הוא
משפיע על עמדתה החיובית כלפינו בענייני הקהיליה. בפגישות גם הועלו אפשרויות
מכירת בונדס בבריטניה ואפשרויות מתן אשראי לרוכשי ציוד חקלאי בריטי.
דרישותנו מהבריטים, שהועלו במסגרת קבוצת העבודה ובמסגרות אחרות הן :

- (1) הקלת השקעות בישראל ללא תשלום פרמיה .
- (2) אפשרוד העברות הון לישראל - כולל הון עולים .
- (3) מתן היחר למכירת בונדס בבריטניה .
- (4) הכוונת קניות ממשלתיות בריטיות מישראל .
- (5) פעולה ממשלתית בריטית בנושא החרם הערבי .
- (6) הפוש דרכים משותפות להגברת הייבוא מישראל .

פגישה שניה של קבוצת העבודה התקיימה ב-10.4 ובמסגרתה לובנו הבעיות לצורך
הצגתן בפני השרים החדשים. סוכמו הנחונים הסטטיסטיים ונדנו הדרכים להקון
המצב.

הוחלט להעלות בקשתנו בפני שרי המסחר וההעשייה והאוצר בבריטניה ולקיים מפגש
נוסף בארץ רק אם יהיה בידי הבריטים פתרון חיובי לבעיות. המפגש בארץ יהיה
בדרג גבוה (הת המזכיר הבריטי ומנכ"ל האוצר). המצב כרגע הוא שהנושאים הסכניים
וגם בעיית מקום המפגש סוכמו. הנושא המעכב המשך המו"מ הוא ההחלטה הבריטית
לבבי צורת הפיצוי .

עד כמה שידוע לנו שהנושא עוד פרט סוכם אצלם לפעולה חיובית מרוכזת, אך ניתן
להבחין כבר במספר תזוזות חיוביות בנושאי הקלות לעולים ע"י הוצאת הקנה להקלות
במסל למהגרים המשתקעים מחוץ לאנגליה ואזור השטרלינג. כן ניתן להבחין בחזוזה
חיובית בנושא החרם ע"י מספר התבטאויות של שרים בריטיים לגינויו ובפעולה
במישור הקהילתי .

ג. השקעות ואשראי

השנה נחתמה עסקה בהיקף של 10 מליון ליש"ט בין בתי-הזקוק בארץ לבתי הזקוק באנגליה.
האשראי הוא בסך 8.5 מליון ליש"ט לרכישת ציוד ושירותים לבתי הזקוק. הספקת
הציוד תהיה במשך 3.5 שנים והתשלום יתבצע אחרי תקופה זו ובמשך 10 שנים בתשלומים
שנתיים שווים. 1.1 מליון שטרלינג ינחנו במזומן להסקעה בארץ שתוחזר גם כן אחרי

תקופת ארכה של 3.5 שנים ובמשך 5 שנים. הריבית על העסקה 7.5%.

כן נבדקות מספר חוכניות השקעה והספקה ידע להקמת מפעלי ייצור חלקי רוכסניות בנווה אור, ידע ליצור מהרסות ובדיקת כדאיות הקמת מפעל לעדגול פחי פלדה. ישראל מכרה כחנאים טובים לקונסורציום בריסני מספר זכיונות שהיו לה בים הצפוני. הופיעו בעתונות ידיעות על עסקה גדולה העומדת להחבצע בשנים הבאות לרכישה ציוד לגמלים בארץ מבריסניה בהיקף של 44.5 מליון ל"ש"ס. תוך 5 שנים הקרובות יש לנצל העסקה כמנוף לקידום הביעותנו במסגרת המו"מ הבילטרלי.

במאי ש.ז. הוקמה חברת השקעות אנגליה-ישראלית לגיוס ידע והון להשקעות בישראל.

ד. תעופה

הסכם תעופה הישן שנחתם ב-1950, כבר מזמן לא ענה על צרכי על-על. הוא "נתמך" לפי דרישות החברות הבריטיות, ענה על כל צרכיהן והקו לחל-אביב ומעבר לה למזרח הרחוק היה הרווחי ביותר. מאחר והבריטים לא הסכימו לשנות ההסכם ביטלנו אותו בנובמבר 1972 והביטול נכנס לתוקפו כעבור 12 חודש (ב-23.11.73).

ב-27 ביולי 1973 נערך בלונדון פרוטוקול לעקרונות ההסכם החדש בו נקבע לראשונה שויון בין המובילים הלאומיים בזכויות בין לוד ולונדון ומעבר למזרח הרחוק ולמזרח"ב. כן נקבעה התפוסה וסוגי המסוסים שיופעלו בקוים השונים.

הבריטים לא הסכימו להעניק לנו זכויות בהונג-קונג ולכן גם להם אין זכויות בין לוד-והונג-קונג. ההסכם נכנס לתוקף בנובמבר 1973 על סמך זכרון דברים שנחתם בלונדון. כתוצאה מההסכם מס' הבריטים מעבר ללוד רק עד טהרן ולמעשה בוטלו הקוים למזרח-הרחוק דרך לוד, כולל הקו לאוסטרליה שלא זכויות בהונג-קונג אינו רווחי.

חברת אל-על באה על ספוקה על-ידי :

- (1) הוספת טיסה טרנס-אטלנטית נוספת ע"מ להגיע לשויון עם 4 טיסות מעבר ללוד (עקרון השויון).
  - (2) הגבלת המובילים הבריטים לתפוסה מקסימלית המגבילה אותם בהובלת נוסעים מארה"ב.
  - (3) שויון בקשר להונג-קונג.
  - (4) ביטול נקודות ביניים באירופה.
- ההסכם נחתם בארץ בראשי הבות ב-14.2.74 ועליו להתאשר ע"י שתי הממשלות ולהחתם ע"י שה"ח והשגריר (בארץ או בבריטניה).

נערך ע"י א. סביר, 14.8.74

היחסים הכלכליים ישראל-דנמרק

א. המצב הכלכלי בדנמרק

דנמרק סובלת ממצב כלכלי חמור אשר פתורו דורש צעדים דרסטיים מצד הממשלה, צעדים המנוגדים למסורות הפוליטיות בדנמרק. מחקר רציני שהופיע בסוף 1973 ניהח הבעיות והצביע על דרכים לפתרון, אך הפרלמנט הקדיש לדו"ח דיון קצר ונמנע מפתרון הבעיות, וכך הבעיות הפוליטיות והכלכליות מחמירות והולכות.

דנמרק סובלת מפער כרוני במאזן התשלומים שהיגיע לשיא במרץ 1974 (957 מליון קרונה לעומת 406 מליון קרונה במרץ 1973). ע"י כך נוצר במשך השנים חוב לאומי גדול המורכב מהלוואות לטווח קצר, בינוני וארוך.

רוב המומחים בדעה שהכרחי להשיג בדרגה אזור במאזן התשלומים כדי אח"כ לפעול להפחתת החוב הלאומי.

לשם כך יש צורך בהשקעות גדולות בסקטור העסקי, ע"מ להביא לגידול בחפזקה. מעריכים שהגידול הנדרש בהשקעות בשנים 1972-77 הוא ב-9% לשנה ולשפור הסקטור העסקי נדרשות השקעות של 30-37 מיליון כתר דני במשך 5 שנים. הדרך למימון ההשקעות קשה מאחר והחסכון הפרטי אינו מספיק. הרחבת פעילות הסקטור הצבורי הגדילה מאד את המיסים, שיחד עם האינפלציה (15-20% ב-1974) השפיעו שלילית על החסכון הפרטי.

הדרכים הפתוחות לכן הן שוב הגדלת המלוות בשווקי ההון בחו"ל, וכן הגדלת החסכון הצבורי. שלוב שתי הדרכים היא כנראה הדרך בה תנקט הממשלה - דהיינו מלוות מבחוץ והגדלת החסכון הצבורי חוך הגדלת המיסים. קשה לצפות להאט פעילות הסקטור הצבורי שמינה קשה להגשה מבחינה פוליטית לאור אמביציות מסלחיות לפתוח חשתית המשק.

כתוצאה מכל אלה מאזן התשלומים הדני נשאר במצב קשה (3000 מליון כתר דני גרעון ל-1973) וצפויה בו החמרה ב-1974 (תחזית רשמית לגרעון בסך 6000-8000 מליון כתר).

הייצוא התעשייתי דווקא פעל בהצלחה במחצית הראשונה של השנה וזאת למרות משבר האנרגיה וזכה להזמנות רבות מחו"ל שנעזרו ע"י הקטנה בצריכה הפנימית. הסיכויים לגבי המחצית השנייה של השנה אינם ברורים וצפויים קשיים בתחום הבניה ובסקטורים רגילים אחרים כולל עליות בשכר ב-40-50% בשנים 1973-75.

ב. סחר בילטרלי. (להלן נתוני הסחר (טחורות במליוני \$)

השנה	1971	1972	1973	1-6/1974
יבוא	9.8	8.8	12.2	8.2
יצוא	4.1	5.8	7.8	4.0
פער	5.7	3.0	4.4	—

מוצרים עיקריים ביבוא (1973)

חלקי מכונות (2.23 מיליון \$), מלט (1.57 מיליון \$) מוצרי ברזל ופלדה (0.73 מיליון \$), ציוד חשמלי (0.65 מיליון \$) מכשירי מדידה ובדיקה (0.68 מיליון \$) וחמרים אורגניים ואקטיביוסים (0.52 מיליון \$) .

מוצרים עיקריים בייצוא :

פירות טריים (2.82 מיליון \$), מיצי פירות ותרסיסים (1.62 מיליון \$) סריגים (0.57 מיליון \$) יהלומים מעובדים ותכשיטים (0.49 מיליון \$), מנועים משגפצים למטוסים ובוכנות לחעשיה (0.62 מיליון \$) .

לאחר יציבות בשנים 1971-72 חלה עליה של 40-50% בתנועת הסחר הן בייבוא והן בייצוא. המספרים המוחלטים עדיין קטנים מאד בהשוואה לשאר התברות בקהיליה. קיים פער במאזן המסחרי לרעת ישראל כאשר הייצוא מכסה 40-60% מהייבוא. לאחר פער של 3 מיליון \$ בלבד ב-1972 עלה הפער ל-4.4 מיליון ב-1973. ישנם סיכויים להמשך הגידול בסחר ב-1974 אם צעדי הממשלה לפתרון בעיות מאזן החשבונות לא יפגעו בסחר החוץ .

ג. השקעות

השקעות והסכמי ידע מצומצמים ביותר. הוכנית לשתוף בידע ביצור בירה עם מפעלים דניים שכמעט סוכמה בוטלה ברגע האחרון .

הערה: בדגמק אין נספח מסחר מהארץ. הדיווח התקופתי וניהוח-סחר אינם שוטפים.

נערך ע"י א. סביר ב-14.8.74